

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC JE BILO USPEŠNO

Po podatkih poslovanja je bilo preteklo leto za nas uspešno. Gospodarili smo s 15.000 hektarji, od prejšnjih 25.000 hektarjev državnih gozdov. V njih smo opravili vsa potrebna načrtovana dela. Posekali in prodali smo 50.000 m³ gozdnih sortimentov, opravili 3.500 dnin za gojitvena in varstvena dela ter izvedli vsa vzdrževalna dela na gozdnih cestah in vlakah. Pri vseh ukrepanjih smo povečali učinkovitost dela in izboljšali njegovo kakovost, še posebej pa smo skrbeli za ohranitev gozdov.

Zelo uspešna je bila gradbena dejavnost našega podjetja. Gozdne ceste in vlake smo vzdrževali na območju vseh desetih koroških občin. Z pluzenjem gozdnih cest smo zagotovili celotno povezanost hribovskih naselij in posameznih domačij z dolino. Rekonstruirali smo tudi nekaj drugih javnih cest in gradili različne objekte nizkih gradenj, kot so šolska igrišča, parkirišča, kanalizacije in podobno, po različnih krajih. Po naročilu smo obnavljali stare zgradbe in izvajali tudi druga dela pri visokih gradnjah.

Skupni obseg dela pri nizkih in visokih gradnjah smo napram letu poprej, povečali skoraj za dvakrat.

Celotni obseg dela pri transportni in servisni dejavnosti smo prilagodili zmanjšanim potrebam v podjetju. Lastne kamione in drugo težko mehanizacijo smo vzdrževali v redu. Prav tako smo to opravljali za privatne prevoznike in kmete.

Zaradi hude konkurence in nizkih cen pri strojogradnji je bila naša dejavnost na tem področju zmanjšana na minimum.

Na lesnih skladiščih v Otiškem vrhu in v Radljah smo sortirali, lupili in krojili gozdne sortimente ter jih pripravljali za nadaljno predelavo in prodajo. Trame in tramiče smo sicer izdelovali v zmanjšanem obsegu, uspešno pa smo tržili z žaganim lesom.

Seveda so k uspešnemu poslovanju našega podjetja prispevale tudi druge poslovne aktivnosti in odločitve. Letos pa, napram povedanemu, pričakujemo še boljše poslovne uspehe.

Zahvaljujem se vsem sodelavcem v podjetju, kolegom v Zavodu za gozdove, gozdnim posestnikom, s katerimi smo sodelovali in vsem poslovnim partnerjem za njihov prispevek k tako dobremu rezultatu.

Hubert Dolinšek

To ni lanski dobiček Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, temveč srebrniki, ki so jih predlani na Jožefovo izkopali pri kmetu Matvozu v Javorju. Poln vrč iz črne keramike so med kopanjem razbili in iz njega se je vsul pravi zaklad petsto let starih kovancev. Več o tem bomo pisali v naslednjem Viharniku. - Foto: Andrej Šertel

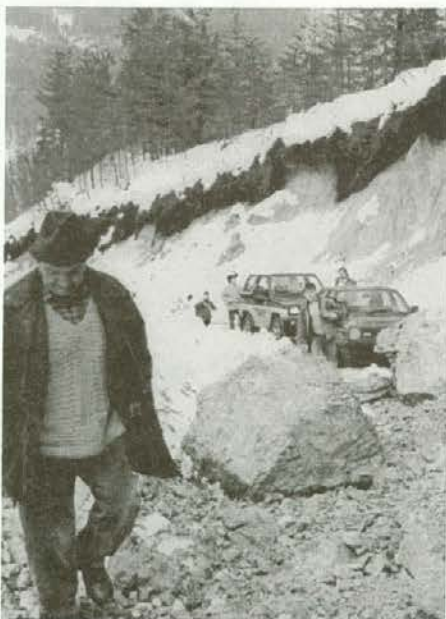
Zimske nevšečnosti

Zima brez snega je kot grda naga baba, zimske počitnice brez bele odeje pa so tudi prava žalost. Poleg radosti pa prinaša zima tudi nevšečnosti, katere so posebno občutne v naseljenih hribovskih predelih. Z zimskimi nevšečnostmi se spopadajo v občini Črna. Vsako močnejše sneženje jim pomeni odjugo v občinski blagajni. Pluženje več kot 150 km gozdnih cest je zelo drago. Draga pa je tudi sanacija zemeljskih in snežnih plazov. Letos se je sprožil snežni plaz na Burjakovem klancu v Topli. S pobočja Pece je zdrknilo več tisoč kubikov snega in ga je bilo na cesti čez 10 m visoko. Dvema lovcema je odpihnilo avto 50 m po strmem pobočju, tak piš je nastal pri tem. Tudi šolarji iz Tople so imeli srečo, saj so se ravno ob tem času vračali domov.

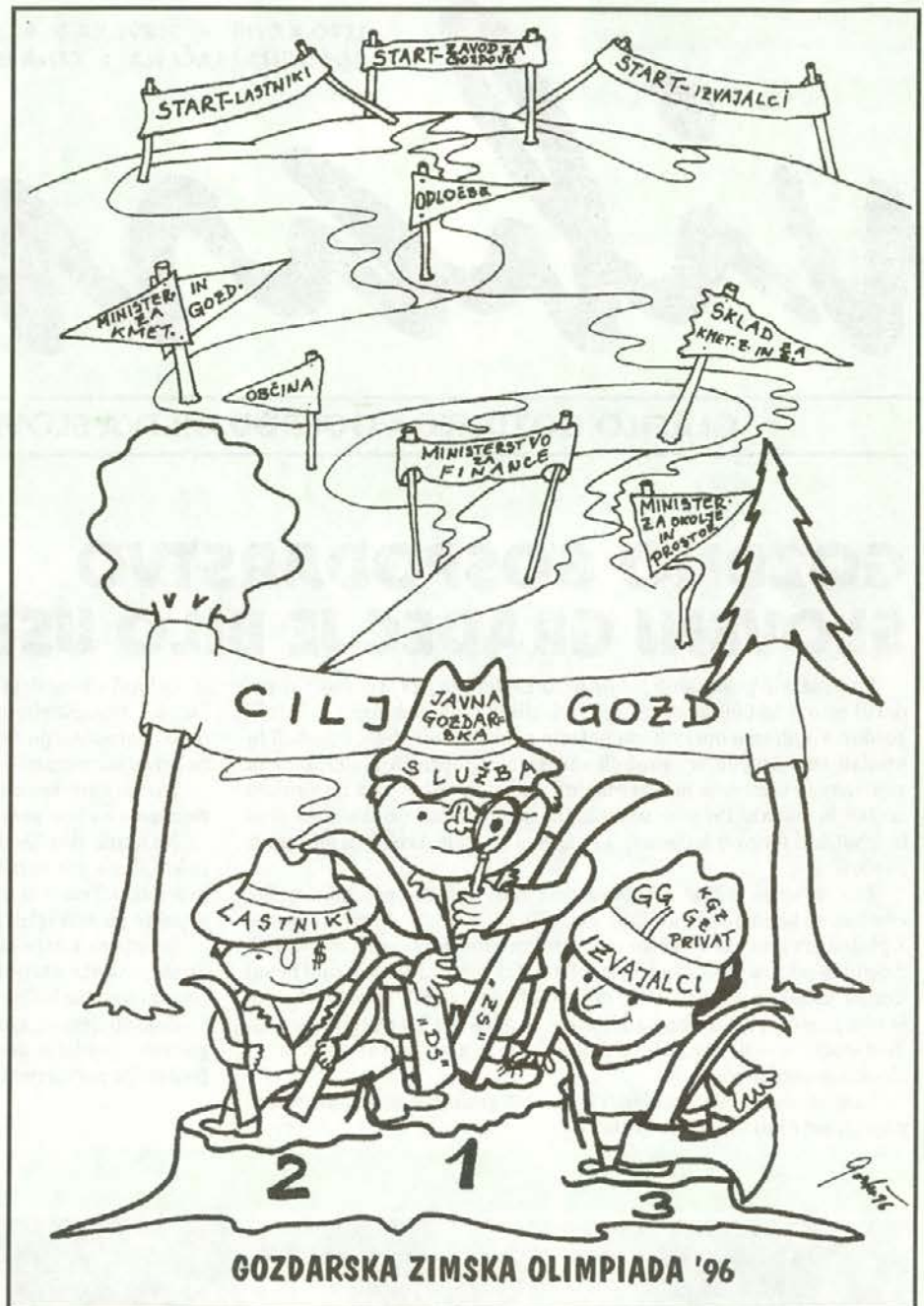
Dolomitni grušč je zasul tudi cesto iz Mušenika proti Šumahu. To se je zgodilo ob kratkotrajni opoldanski odjugi. Kakšno stanje bo šele ob pomladanski splošni odjugi?

Večjih snegolomov na področju Črne do sedaj ni bilo.

Gorazd Mlinšek

Peščeni usad na cesti Mušenik-Šumah - Foto: G. Mlinšek

– Vsem ženam voščimo vse najboljše
za **DAN ŽENA**

– Vsem materam želimo veliko materinske sreče
ob **MATERINSKEM DNEVU**

– Vsem bralcem **VIHARNIKA** želimo
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC
UREDNIŠTVO VIHARNIKA

FINANČNA POMOČ KMETIJSTVU V LETU 1996

Vlada republike Slovenije je pred nekaj dnevi izdala Uredbo o uvedbi finančnih intervencij za ob-ranjanje in razvoj kmetijstva v letu 1996. Uredba je izšla v Uradnem listu. Ker pa večina kmetov tega dokumenta nima, je prav, da v kratkih obrisih predstavimo te ukrepe.

Že bežen pogled v vsebino kaže, da se denarne spodbude za leto 1996 precej razlikujejo od tistih izpred prejšnjih let. Bistvena novost je predvsem ta, da tudi naša država po vzoru članic Evropske zveze uvaja tako imenovana direktna plačila.

Osnovni namen teh ukrepov je predvsem ta, da v Sloveniji povečamo stalež goveje živine in drobnice ter v hribovitim in gorskem svetu obdelamo vsa kmetijska zemljišča.

Podobno pot so ubrale tudi dežele EU, vendar so tam finančne spodbude dosti višje.

Pa poglejmo nekaj denarnih spodbud za leto 1996

1. Govoredoreja

Največje spremembe so pri prirerji mleka. Kmetje, ki so usmerjeni v to kmetijsko dejavnost, letos za oddano mleko mlekarjam ne bodo dobili premije, temveč za vsako kravo, ki jo redijo enkratno direktno letno plačilo. Spodbuda znaša 8.000 SIT po kravi za hribovska območja in 12.000 SIT za gorska, oziroma višinska območja. Pri tem ni pomembno, komu rejec mleko prodaja. Pogoj je le, da so živali v A oz. Z kontroli, oziroma, da so ustrezno oštevilčene.

Na območjih, kjer zaradi neugodnih naravnih pogojev znaša stalež goveje živine manj kot 1,5 GVŽ po hektarju kmetijskih površin, bo podpora višja za 10% in za 5%, če se krave čez leto pasejo. Ta ukrep bo precej prizadel kmetije, ki redijo krave z visoko mlečnostjo, saj bodo letošnje spodbude po živali za 3-krat manjše od tistih, ki so jih kmetje prejeli v obliki premij za oddano kravje mleko v letu 1995.

Regres za plemenske telice je podoben tistemu iz lanskega leta. Za breje telice kombiniranih pasem, ki so v A kontroli je rejec upravičen do regresa v višini 13.500 SIT po plemenici iz lastne črede in 15.000 SIT za kupljeno telico.

Kmetje, ki redijo molzne krave mesnih in kombiniranih pasem ter mleka ne prodajajo, lahko prej-mejo premijo za krave dojilje. Le-ta znaša 15.000 SIT po kravi za nižinska območja, 18.000 SIT za hribovska in 20.000 SIT po kravi za višinska območja. Živali morajo biti ustrezno oštevilčene in osemenjene s plemenjaki mesnih pasem. V hlevu mora rejec držati vsaj 3 krave omenjenih pasem.

Letos je uvedena posebna premija za rejo klavnih telet na višjo težo. Namen te spodbude je povečati interes za pitanje klavnih telet na višjo težo in s tem zagotoviti več kvalitetnega mesa. Ob zakolu mora biti tele težko najmanj 220 kg. Premija znaša 10.000 SIT po teletu.

Podobno velja tudi za klavne prvesnice, kjer je premija 20.000 SIT, če je krava v 120 dneh po telitvi oddana v zakol.

Premija za pitano govejo živino je letos nižja, saj znaša samo 15 SIT, oziroma 20 SIT po kilogramu žive teže. Živali morajo imeti ob zakolu določeno količino mesa. Že naslednje leto pa bo verjetno tudi ta premija ukinjena in bodo kmetje podobno kot pri mleku prejeli direktna plačila.

Za pitanje goveje živine kmetje lahko dobijo kratkoročna posojila v višini 42.000 SIT po pitancu za dobo enega leta. Obrestna mera (r) je regresirana do višine 10%.

Pri nakupu telic mesnih pasem iz uvoza znaša premija 120.000 SIT po živali.

2. Prašičereja

Pri nakupu plemenskih svinj in merjascev pripada rejcu pri prodaji določen regres. To pomeni, da bodo kupci za plemenski material plačali nižjo ceno. Tudi za pitanje bekonov je moč dobiti kratkoročno posojilo v višini 8.000 SIT po živali. Obrestna mera (r) je regresirana do višine 6%.

3. Drobniča

V uredbi za pospeševanje kmetijstva je ovčarstvu dano posebno mesto. Interes države je povečanje števila ovac na območjih, kjer so pogoji kmetovanja težji. Tako je mogoče dobiti regres za nakup plemenskih ovac in ovnov. Za ovce znaša premija od 3.000 SIT do 4.800 SIT po živali, za plemenske ovne pa 10.000 SIT. Vse živali morajo biti vzrejene v rejških središčih, oziroma izhajati iz kontroliranih tropov. Stalež živali v hlevu mora biti vsaj 5 glav. Kmet, ki redi ovce za zakol, dobi premijo v višini 30 do 45 SIT po kilogramu žive teže. Pogoj je, da so živali zaklane v klavnici in ob zakolu teže vsaj 15 kg.

Podobno kot za krave dojilje, tudi pri reji ovac pripada posebna premija v višini 2.000 SIT po živali. Ovce morajo biti ustrezno označene, kmet

pa mora trop obdržati vsaj še eno leto po prejemu premije.

4. Konjereja

Za rejo plemenskih kobil pripada rejcu premija v višini 8.000 SIT po plemenski kobili. Za obnovo črede plemenskih kobil pa znaša premija 42.000 SIT za živali v A rodovniški kontroli, oziroma 15.000 SIT v B kontroli. Pri oddaji konj za prirerjo mesa znaša premija od 30 do 45 SIT po kilogramu žive teže.

5. Investicije

V letu 1996 nepovratnih sredstev za investicije v kmetijstvo ne bo. Izjema so le objekti za vzrejo plemenskih ovac - genska banka. Za vse druge naložbe pa bodo na razpolago krediti z regresirano obrestno meto. Natečaj še ni bil objavljen.

To je le nekaj ukrepov za pospeševanje kmetijstva, ki jih je vlada pripravila za letos.

Vsem kmetom priporočamo, da se za podrobnejša navodila obrnejo na območno kmetijsko svetovalno službo, saj bo večino teh ukrepov v pri-stojnosti svetovalcev. Že sedaj pa lahko ugotovimo, da je denarja za kmetijstvo bolj malo, pa še ta je razbit na številne postavke. Včasih se že postavlja vprašanje, ali bodo kmetijski svetovalci postali nekakšni administratorji in dežurni krivci za vse nepravilnosti, ki se dogajajo v kmetijski politiki.

mag. Jože Pratnekar

Nekaj o programu dela Društva kmetič Prevalje za leto 1996

Na občnem zboru društva, ki je bil v decembru, je bil sprejet program dela za letošnje leto.

Zima se počasi bliža h koncu in s tem meseci, ki smo jih predvsem namenile za izobraževanje. V januarju in februarju smo izvedle 6 tečajev peke potic in tečaj peke kruha. S tečajmi bomo nadaljevali tudi v marcu in se lahko še prijavite za kuharski tečaj, ki bo pri Brigiti, na plesne vaje, ki potekajo pri Riflu v Sentanelu. V bazenu na Ravnah je tečaj plavanja in v Črni šiviljski tečaj. Na Slemenu nad Črno bo dvodnevni kuharski tačaj.

Ob otvoritvi "Gradov Kralja Matjaža" so kmetice v sodelovanju z A.L.P. Peca iz Črne pripravile kulinarično razstavo. Skupaj z ostalimi gostinci iz Mežiške doline so se s tem vključile v promocijo koroških narodnih jedi. Le-te naj bi v bodoče bile na jedilnikih tudi v gostilnah.

Sankaške tekme so bile 3. 2. pri Ošvenu. Glede na udeležbo, skupaj z možmi in otroki nas je bilo 65 in dobro voljo, bi rekla, da so bile uspešne. Pokal je prejela najhitrejša in mislim, da zaslužen.

V marcu bosta poleg tečajev dve predavanji in sicer: 7. 3. bo predaval Zgonec o vzgoji okrasnih rastlin in 14. marca dr. Renčelj o napakah suhih mesnin. Obe predavanji bosta ob 10. uri v Gasilskem domu na Prevaljah. Ne zamudite!

Enodnevni izlet s kopanjem v Termah Zreče bo 8. marca.

V soboto, 16. 3. bo v Nami na Ravnah srečanje kmetič ob materinskem dnevu za vse kmečke gospodinje iz celotne Mežiške doline.

Aprila si bomo ogledale razstavo "Dobrote slovenskih kmetij" na Ptujju. Tiste, ki želite sodelovati s krušnimi, mlečnimi ali mesnimi izdelki tudi pri ocenjevanju in razstavi, ne po-zabite prijaviti izdelkov do 15. 3. Razstava bo 12., 13. in 14. aprila.

V maju smo planirale 7-dnevno strokovno ekskurzijo na Nizozemsko. Zaenkrat še nimamo prijavi. Mogoče pa bo uspelo enodnevno kopanje v enem

izmed zdravilišč. Organizirale bomo letovanje v počitniški prikolicici v Banovcih. Ne zamudite s prijavi.

Junija bomo sodelovale na sejmu Prezenta v Slovenj Gradcu.

V najbolj vročem poletnem mesecu bo enodnevni planinski pohod na Peco skupaj z družinskimi člani (6., 7.).

Avgusta in septembra bomo sodelovale na obeh tradicionalnih prireditvah: v Črni na Turističnem tednu in na Prevaljah na Jesenskih srečanjih. Prodajale bomo domače jedi in pri-pravile razstavi.

V jesenskih mesecih vas čaka enodnevna strokovna ekskurzija in pa še nekaj tečajev v novembru in decembru: aranžiranje cvetja, iz-delava ikeban,... po vaši želji pa še kaj!?

Članarina za leto 1996 je 1500 SIT. Rok za plačilo je 30. marec.

Program je dovolj pester, saj je tako izobraževalen kot tudi družaben. Upam, da bo v njem vsaka kmečka gospodinja našla kaj zanimivega. Pokličite in povejte svoje želje. Skupaj z upravnim odborom društva se bomo potrudile in če ne v letošnjem letu, mogoče vam jih izpolnimo v naslednjem. Sodelujte z nami in tiste, ki še niste včlanjene, pridružite se nam!

Vse informacije dobite pri Kmetijski svetovalni službi Prevalje, tel. št. 31-785.

Mentor društva:
Amalija Ceklin

P.S. Uredništvo Viharnika se opravičuje Anici Glinik, predsednici Društva kmetič Prevalje in bralcem, ker je v prejšnji številki Viharnika, ko je objavilo poročilo o delu Društva kmetič na Prevaljah v letu 1995, na svojo pobudo vrnilo v 13. vrsti besedici "na avstrijskem". Prav tako smo "spekli" napako v 19. vrstici, kjer bi moralo namesto razprave biti zapisano raz-stave. - Pozna se, da urednik ni hodil z njimi v tečaj peke in je v prispevku spekel natančnost po svoje - z napakami, seveda.

MLEKARSKA GAUDA V PODGORJU

KGZ "Ledina" Slovenj Gradec na svojem območju skrbi za organiziran odkup kravjega mleka. V letu 1995 so tako v Mislinjski dolini odkupili 8.755.391 l mleka, kar pomeni povečan odkup iz prejšnjega leta za 10%. Število kmetov, ki oddajajo mleko v organiziranem odkupu se sicer nenehno zmanjšuje, vendar se povečuje pridelava pri tistih kmetih, ki so se specializirali in usmerili v ta način govedorejske proizvodnje.

Podgorski okoliš, kamor sodi poleg samega Podgorja še Šmiklavž, Razbor in del Mislinjske Dobrave prednjači v mlekarški pridelavi. Tako je bilo na tem območju lani odkupljenega kar 1.228.275 l mleka, oziroma 17,5% celotnega odkupa v okviru zadruga. Tam so tudi največji proizvajalci mleka, ki so v letu 1995 pridelali sledeče količine mleka:

Zap. št.	Pridelovalec	Pridelano litrov mleka		Povečanje %
		leta 1995	leta 1994	
1.	Verčkovnik Ivo	245.296	149.940	63,5
2.	Klančnik Peter	200.460	163.557	22,5
3.	Štumpfl Milan	181.721	160.315	13,3
4.	Klančnik Miha	169.259	161.611	4,7
5.	Smrekar Ivo	132.485	97.241	36,0
6.	Korošec Franc	113.784	115.620	-
7.	Krevh Jože	113.481	105.111	8,0
8.	Krenker Branko	111.014	94.693	17,2
9.	Krivec Alojz	93.097	94.260	-

Kmetje iz Podgorja vsakoletno organizirajo tako imenovano "mlekarsko gaudo", ki pa ni samo običajna veselica, saj povabijo nanjo tudi predstavnike javnega življenja v kraju, predstavnike zadruga, mlekarne, prevoznikov mleka itd. V okviru tega srečanja pripravijo kulturni spored, organizirajo družabne igre, preberejo vsakoletno mlekarsko kroniko itd. Letos so sestavili celo svojo mlekarsko himno, ki so jo ob koncu združno zapeli. Razvili pa so tudi svoj "prapor", ki je bil sicer improviziran, vendar je bilo zanimivo, ko so gostje in drugi posamezniki na ročaj nabijali sponzorske žebličke.

Na srečanju ni manjkal niti njihov novi farni župnik g. Polde Korat, ki je s hodomušnimi dovtipi prijetno poživil to srečanje.

Kmetje si želijo, da bi se ta zares dobro pripravljena vsakoletna srečanja tudi v bodoče ohranila.

Mirko Tovšak

Del udeležencev srečanja - Foto: M. Tovšak

SPOVED

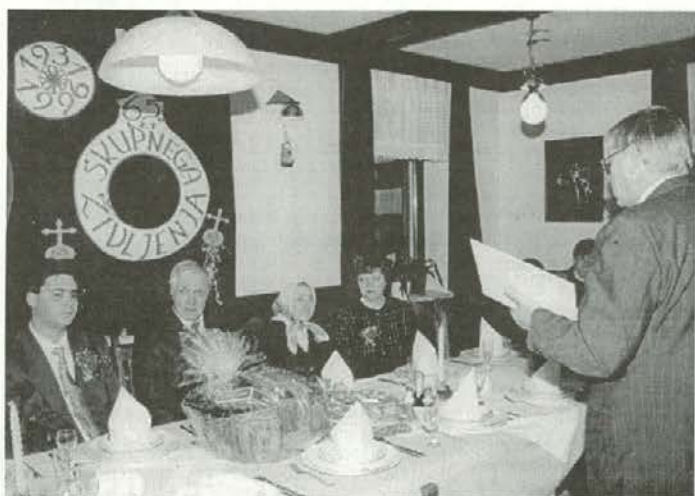
Janez Žepko je pri velikonočni spovedi in začne moliti:

- V imenu očeta in svetega duha. Amen.

Župnik ga zaustavi in vpraša:

- Kje imate pa sina?

- Zunaj kure krade, blekne Janez v svoji zamaknjenosti.

DIAMANTNA POROKA PAVLA IN MARIJE KLANČNIK

Pavel in Marija Klančnik iz Raduš sta letos, 3. februarja slavila diamantno poroko. Svatov je bilo kar lepo število, zato so ohcet pripravili pri Konečniku na Selah. Tam jih je ponovno poročil in obdaroval slovenjegraški mestni župan Janez Komljanec. K cerkveni diamantni porokiso ju sorodniki pripeljali v cerkev v Podgorju, kjer sta ju diamantno zvezala podgorški in slovenjegraški župnik g. Leopold Korat in g. Peter Leskovar. Slavljenca sta stara 89 let.

Diamantno poroko dočakajo le redki zakonci. V imenu vseh povabljenih vama, dragi Pavel in Marija, iz srca čestitam za 65 let skupnega življenja. Čeprav ne najbolj trdnega zdravja, sta z zaupanjem v Boga bila uslišana in dočakal ta nadvse slaven dan. Velika zahvala gre vsekakor tudi sinu Ivanu in snahi Pavliki, ki za vaju ljubeznivo skrbita in dobro vem, da sta njima hvaležna.

Naj se v vajinih srcih sveti sreča tudi naprej kot prvi diamant in naj odseva in žari med vama tja do železne poroke. Naj bo vajino zdravje še naprej vsaj toliko trdno, da se bosta življenja veselila in ga uživala.

Mihaela Lenart

PROGRAM DELA DRUŠTVA PODEŽELSKA MLADINE PREVALJE ZA LETO 1996

Na občnem zboru društva z dne 16.12.1995 smo sprejeli program dela za leto 1996, katerega vam predstavljamo, v upanju, da se boste vključili v vse navedene aktivnosti in s tem prispevali k uspešnosti dela društva.

April

Tečaj iz varstva pri delu s traktorjem, sodelovanje na nočnem orientacijskem teku v Savinjski dolini.

Maj, junij

Tečaj jahanja
kresovanje,
športno srečanje

Julij

Regijske kmečke igre na Šentanelu
državne kmečke igre - 20. julij na Gorenjskem
kmečka veselica na Šentanelu

Avgust, september

Strokovna ekskurzija
srečanje članic in članov društva s športnimi igrami.

Oktober, november, december

Martinovanje

seminarji

občni zbor.

Ostalo:

- sodelovanje z URS za mladino, ZSPM, ostalimi društvi
- sestanki odbora, udeležba na seminarjih, sestankih po programu zveze

- sodelovanje na prireditvah v Mežiški dolini, sejmih

Datumi in termini za tečaje kot tudi za ostale aktivnosti so samo približni. Določili jih bomo šele po tem, ko bomo zbrali dovolj prijav, zato vas prosimo, da čimprej pokličete na tel. 31-785 ali se oglasite v pisarni svetovalne službe na Prevaljah (KGZ Prevalje), kjer boste dobili vse informacije.

Mentorica društva:
Amalija Ceklin

Najpomembnejša znamenja srčne bolezni

V dveh lanskih številkah Viharnika so lahko bralci spoznali nekaj splošnih podatkov o boleznih srca in ožilja, o njihovih posledicah in o tako imenovanih dejavnostih tveganja, ki sodelujejo pri nastanku in razvoju bolezni našega srca.

Kljub vsej skrbi za čimbolj zdravo življenje pa se seveda lahko zgodi, da srce zboli. V takem primeru je pomembno, da bolezen čimprej prepoznamo, da jo lahko začnemo dovolj zgodaj ustrezno zdraviti. Zato je važno, da spoznamo znamenja, ki nas opozarjajo na to, da s srcem nekaj ni v redu. Taka znamenja lahko samo vplivajo na naše počutje, navzven pa smo navidez še zdravi. Lahko pa se pokažejo bolezenski znaki, ki jih opazijo tudi drugi ljudje. Na poljuden način bom skušal opisati taka znamenja. Opisi so namenjeni v pomoč bralcem, ki se bojijo, da je njihovo srce bolno. Morda se bodo lažje odločili, ali naj poiščejo zdravniško pomoč. Vseeno se moramo zavedati, da bo na koncu vendarle zdravnik tisti, ki bo ugotovil, kako je z zdravjem našega srca.

Znamenja obolelega srca se lahko pokažejo kot motnje pri dihanju, pomodrelost kože in sluznic, otekline, motnje pri odvajanju seča, bolečine v prsnem košu ali kot motnje srčnih utripov.

Motnje pri dihanju

Dihanje služi oskrbi našega telesa s kisikom in za izločanje ogljikovega dvokisa, plina, ki nastaja pri presnovi v telesu. Kisik iz vdihanega zraka vstopa skozi pljučne mešičke v kri, kjer se veže na krvno barvilo rdečih krvničk. Srce pa poganja kri po telesu do vseh celic. Če pri tem prenosu pride do motnje, se pojavijo težave z dihanjem, ki jih ne moremo vedno pripisati samo srcu. Dušenje ali vsaj zadihanost lahko vidimo tudi pri povsem zdravih npr. pri večjih telesnih naporih, ali pa pri pljučnih bolnikih, pri slabokrvnosti. Pravo, bolezensko dušenje zaradi srca pomeni otežkočeno dihanje, ko občuti bolnik pomanjkanje zraka. Pogosto diha z velikim naporom, globoko in neenakomerno. Če gre za lažjo obliko bolezni srca, se tako dihanje pojavi le pri večjem naporu, vendar traja dalj časa, kot je normalno. Pri težjih srčnih bolnikih pa se pojavi dušenje že pri manjših telesnih naporih, včasih tudi, ko bolnik miruje, ali celo ponoči v spanju. Tak bolnik se mora vstati, da lažje diha. Vseeno se lahko dušenje stopnjuje do hropenja, ki ga spremlja dušec kašelj. Pravimo, da je kri "zalila" pljuča ali strokovno, da gre za pljučni edem. Močno dušenje zaradi popuščanja bolnega srca imenujemo tudi srčna astma ali naduha, za razliko od pljučne astme, ki je posledica obolelih dihalnih poti. Kadar se take motnje dihanja pojavijo na novo v kratkem času, je treba na pregled k zdravniku.

In kaj je vzrok dušenju? Zaradi obolezlosti srca se zmanjša črpalna zmogljivost srčne mišice. Kri zastaja v pljučnem obtoku, pljuča postanejo težje raztegljiva, tako da potrebuje bolnik več moči za dihanje, kar ga telesno izčrpa. Tudi kisik težje prehaja skozi nabrekle stene pljučnih mešičkov, v telesu ga primanjkuje, kar je nato vzrok za ostala bolezenska znamenja pri srčnih bolnikih, zlasti za utrujenost in pomodrelost.

Pomodrelost kože in sluznic

To je sicer zelo značilen znak za srčne bolnike, ni pa povsem zanesljiv. Pojavi se lahko tudi pri zdravih, če so dalj časa na mrazu. Osnovni vzrok za tako barvo kože in sluznic je v pomanjkanju kisika v krvi, ki ga kri prenaša po telesu, vezanega na krvno barvilo v rdečih krvničkih. Kri, ki vsebuje dosti kisika, je svetlo rdeče barve. Če se kri prepočasno pretaka, npr. v hladnih rokah, ko so žile zožene, vsrka tkivo iz nje več kisika kot običajno in taki deli telesa pomodrijo. Pretok krvi pa je lahko upočasnen tudi zaradi popuščanja obolelega

(nadaljevanje na 6. strani)

Sebastijan Apačnik,
"pustni" kralj Matjaž

(nadaljevanje s 5. strani)

srca. Dejali smo že, da tedaj kri zastaja v pljučnem obtoku, stene pljučnih mešičkov nabreknejo in kisik slabše prehaja v kri. Podobno pa se zgodi pri raznih boleznih pljuč, ki okvarjajo pljučne mešičke. Pri srčnih bolnikih opazimo pomodrelost predvsem na ustnicah, včasih na obrazu, pri huje opešanem srcu pa tudi na rokah, nogah, uhljih. Kadar gre le za lažjo obliko popuščanja, se pojavi pomodrelost samo pri naporih, ko bolnik miruje, pa zgine.

Otekline

Otekle noge pogosto pripisujemo oslabeledosti srca. V resnici pa jih lahko vidimo tudi pri številnih drugih bolezenskih stanjih. Običajni vzrok otekanja pri srčnem popuščanju je upočasnjen pretok krvi, predvsem v venah, žilah, po katerih se pretaka kri iz telesa nazaj v srce. Zaradi povečane količine krvi v teh žilah se v njih poveča tlak. Ker so žilne stene le delno prepustne in ker vlada v tkivu okrog njih nižji tlak, se začne izločati tekoči del krvi v okolno tkivo, ki nabrekne. Tlak najprej in najbolj poraste v venah na nogah, zato običajno te tudi najprej otečejo, ko začne srčna mišica pešati. Vendar pa so otekline možne tudi pri ljudeh z zdravim srcem, če pride do poškodbe žilne stene zaradi kakega drugega vzroka, npr. zaradi vnetja, poškodbe, pri alergiji, pri boleznih ledvic, jeter, lahko pa pride tudi do zapore ven zaradi strdkov.

Pri srčnih bolnikih se otekline najprej pojavijo podnevi na gležnjih in so praviloma obojestranske. Čez noč ponavadi zginejo. Koža na oteklini je napeta, včasih pomodrela in se pod konico prsta vgrezne. Vgreznina ostane še nekaj časa, ko prst odmaknemo. Pri težjih bolnikih se otekanje razširi navzgor proti stegnu, celo na predel križnice in v trebušno steno. Otečejo tudi trebušni organi, predvsem jetra. Kri se teže pretaka skozi otekle organe, zastaja v žilah trebušne votline. V njih se zveča tlak in tekoči del krvi se začne izločati v trebušno votlino. Govorimo, da se je bolniku v trebuhu "nabrala voda" ali o srčni vodenici. Pri takih bolnikih je bolezen srca že zelo napredovala. Zanimivo pa je, da se tudi pri takih bolnikih zelo redko pojavijo otekline na zgornjem delu telesa.

Motnje pri odvajanju seča

Ledvice služijo za izločanje presnovkov, snovi, ki nastajajo pri presnovi v našem telesu. Velja, da zdrav človek običajno sprejme in izloči od dva do dva in pol litra tekočine dnevno. Če se izločanje zmanjša, lahko to privede do zastupitve z lastnimi presnovki, kar strokovno imenujemo uremija. Pri srčnih bolnikih kri zastaja v spodnjih udih čez dan, ko so pokonci. Otekline se pojavijo šele tedaj, ko je zastoj tekočine v telesu približno 5 litrov. Kri se zgosti, ledvice pa skušajo to popraviti tako, da izločajo manj vode in soli, količina seča čez dan se zato zmanjša. Ponoči pa se tlak v žilah zmanjša, ker bolnik leži. Tekočina iz oteklih tkiv prehaja nazaj v kri, kjer nastane prebitok tekočine. Spet so ledvice tiste, ki popravljajo nastalo neravnovesje. Izloči se več seča, otekline čez noč splahnejo ali se zmanjšajo. Zato je značilno za bolnike z resno bolnim srcem, da ponoči pogoosto vstajajo in odvajajo precej seča. Pri huje okvarjenem srcu ta mehanizem ne zadošča več, otekline ostajajo čez noč, bolnika vedno bolj duši. Ob tem še koristen nasvet: za oceno morebitnega zastajanja tekočine v telesu lahko dokaj zanesljivo služi redno tehtanje. Če se bolnik ob normalnem, še bolj seveda ob slabem apetitu, na hitro zredi, pomeni, da se mu v telesu nabira odvečna tekočina zaradi opešanega srca.

Bolečine

Nekatere, za življenje nevarne srčne bolezni spremljajo bolj ali manj značilne bolečine. Vendar pa je ravno v zvezi z bolečinami pri srcu največ pomot ali nepotrebnih bojazni. Izrazito nevarna je namreč samo bolečina, ki je posledica premajhne oskrbe srčne mišice s kisikom. Bolečine v levi polovici prsnega koša pa so lahko tudi posledica obolele rebrne mreže, okvare vratne ali prsne hrbtenice, ramen, stika med prsnico in rebri, poškodbe, mišic in kosti. Večkrat vzroka ne ugotovimo. Mnogokrat gre v takih primerih za bolečine, ki so živčnega značaja. Take bolečine so ponavadi omejene na točno določeno mesto, trajajo različno dolgo, po zdravljenju zoper bolečine, predvsem pa po pomirjevalih pa popustijo.

Resnejša bolečina v predelu srca je lahko posledica vnetja osrčnika, mreže, ki prekriva srce. Običajno je zelo ostra, traja dalj časa, lahko se poveča pri globljem dihanju, požiranju in ne zgine, če za

nekaj časa zadržimo dihanje. Ponavadi jo spremlja tudi povišana telesna temperatura.

Hujše bolečine se pojavljajo pri pomanjkanju kisika v srčni mišici. Bolniki navajajo včasih samo tesnobo za prsnico, običajno pa je bolečina stikajoča, pekoča. Traja le kratek čas. Lahko nastane brez pravega povoda, iz čistega miru, največkrat pa jo sproži telesni napor, oster mraz, preobilen obrok hrane, porast krvnega tlaka ali razburjenje. Ponavadi se pojavi za prsnico, lahko pa se širi nazaj v pleča, navzgor v vrat in spodnjo čeljust, pogosteje pa v levo ramo in roko. Govorimo o napadu angine pectoris, kar bi dobesedno lahko prevedli z besedama "prsna tesnoba". Če bolečina traja dalj časa kot približno pet minut in se celo stopnjuje, včasih jo spremlja strah pred smrtjo, moramo pomisliti na srčni infarkt in takoj poiskati zdravniško pomoč. Pri napadu angine pectoris pomaga počitek in znano zdravilo Nitroglicerina pod jezik, včasih pa že samo Aspirin, pri srčnem infarktu pa je vse to brez učinka. Bolnikom z znano angino pectoris priporočamo, da vzamejo pri napadu bolečin do tri tablete Nitroglicerina. Če bolečina ne popusti, morajo k zdravniku. Seveda so v življenju možna različna odstopanja od opisanih značilnih bolečin. Tedaj imamo tudi zdravniki nemalo težav pri iskanju prave diagnoze.

Motnje srčnih utripov

Zdravo srce utripa enakomerno, običajno 60 do 80 krat v minuti, ko mirujemo. Med spanjem se utripi upočasnijo, pri telesnem naporu, razburjenju ali povišani telesni temperaturi pa se pospešijo. Najpogostejše motnje so tako imenovani prezgodnji utripi. Za normalnim utripom se pojavi hitrejši, takojšen utrip, kot bi srce poskočilo ali se spotaknilo. Nekateri začutijo ob tem neprijetno zbadanje ali praznino v prsih. Verjetno ni človeka, ki v življenju ne bi doživel kakšnega prezgodnjega utripa. To pomeni, da ti utripi običajno še ne predstavljajo boleznih srca in zaradi njih ni treba takoj k zdravniku. Lahko si pomagamo tako, da tedaj globoko zadihamo ali pa na silo zakašljamo. Šele če so prezgodnji utripi prepogosti, pomislimo na bolno srce. Pomagamo si s posnetkom EKG. Neredki so bolniki, ki doživljajo napade zelo hitrih srčnih utripov, precej nad sto utripov v minuti. Trajajo kratek čas ali pa več ur. Včasih minejo brez zdravljenja, nenadno, včasih si bolniki pomagajo s prisiljenim kašljanjem, globokim dihanjem ali s požirkom hladne vode. Pogosto pa je potrebno uporabiti zdravila. Napadi lahko nastanejo na živčni podlagi ali pri bolezni ščitnice, samo srce pa je pri tem zdravo. Vseeno moramo izključiti resnejšo bolezen srca, zato je seveda potreben zdravniški pregled.

Pri resnih srčnih boleznih večkrat najdemo popolnoma neredne in neenakomerne srčne utripe. Pogosteje se ta motnja pojavlja v zrelih letih, predvsem pa v starosti. Normalno zaporedje utripov ponavadi vzpostavimo z ustreznimi zdravili ali pa tudi z električnim šokom. Včasih pa nam to ne uspe. Tedaj se morajo bolniki privaditi in znati živeti s to motnjo. Ni nujno, da bodo zaradi tega živeli bistveno krajši čas kot sicer.

Možna pa je druga skrajnost: pretirano upočasnjeni utripi. Lahko jih najdemo že pri zdvih in dobro treniranih športnikih. Pri bolnikih z utripi manj kot 40 utripov v minuti pa se pokažejo težave v obliki vrtoglavic ali celo nezavesti. Pomagamo jim z umetnim spodbujevalcem srca, napravo, ki jo z operacijo vstavimo pod kožo spredaj na prsnem košu, žice iz nje pa speljemo po veni v desno stran srca. Spodbujevalec ritmično oddaja dražljaje 70 ali večkrat v minuti, ti potujejo v srce, ki tako spet utripa z normalno hitrostjo.

Seveda obstajajo še drugačne motnje srčnih utripov - od takih, ki se jih sploh ne zavedamo, do tistih, ki so silno nevarne, bolnika življenjsko ogrožajo, tako da potrebujejo bolj ali manj hitro zdravniško pomoč. Opis teh motenj bi presegel okvir tega prispevka. K sreči pa te vrste motenj niti niso tako pogoste.

Upam, da bom s tem poenostavljenim opisom znamenj obolelega srca pomagal komu od bralcev, da ne bo ob vsaki manjši spremembi pretirano zaskrbljen, da pa bo vendar dovolj poučen in zato znal pravilneje presoditi težave ter pravočasno poiskati zdravniško pomoč. Naše znanje o srčnih boleznih in tudi možnosti njihovega zdravljenja so v zadnjem času tako napredovale, da lahko rešimo precej več srčnih bolnikov kot nekoč - če seveda pravočasno obiščejo zdravnika. Tako bomo lahko s skupnimi močmi preprečili ali vsaj olajšali marsikatero srčno bolezen in ohranili prenekatero življenje!

Mag. Franc Verovnik, dr. med.

Korošci zavzeli banko v Ljubljani

Nekateri so prišli že zgodaj popoldne, drugi proti večeru. Bolj se je mračilo, več jih je švigalo okrog Slovenske zadružne kmetijske banke na Miklošičevi 4. Proti večeru so smuknili v vse prostore; tudi zadaj za uslužbenci, kjer so velikanski trezorji za shrambo gotovine, jih ni manjkalo. S seboj so imeli košare, vrečke, škatle in celo velike in manjše nože. Varnostniki so se delali nevidne, čeprav so skozi ogledala vse opazovali in poklicali celo fotografa, da je posnel vso njihovo početje. Ob šestih zvečer pa se je zares začelo...

Direktor Slovenske zadružne kmetijske banke mag. Milan Knežević in direktorica Koroške zadružne hranilno kreditne službe v Slovenj Gradcu gospa Magdalena Korent sta za letošnji praznik kulture povabila v Ljubljano slovenjegraškega slikarja Jožeta Krambergerja, da je v bančnih prostorih razstavil svoje slike, slovenjegraški oktet LESNA, Draga Bošnjaka - kmečki turizem z Gmajne in Andreja Šertela z njegovo "šnopskuho".

V prostore Slovenske zadružne kmetijske banke, na Miklošičevi 4 je prišlo čez sto znanih in uglednih ter manj znanih gostov, ki so po direktorjevem pozdravu prisluhnili koroškim pesmim okteta LESNA, ki ga že vrsto let vodi Tone Gašpar iz Mislinje. Dr. Mirko Juteršek je s strokovne slikarske plati predstavil slikarja Jožeta Krambergerja in njegove slike, ki so bile na ogled po celotnem bančnem prostoru. Skoraj enourni program je povezoval z lepo in izbrano umetniško besedo gledališki igralec in novinar Jože Logar.

Drago Bošnjak z ženo Berto in pomočnikoma, iz znane turistične kmetije TINA na Gmajni, je ponudil gostom vse najslastnejše dele, ki jih premore dobro vzrejen prašič. Ob tem ni manjkalo tudi drugih dobrot, ki jih znajo pripraviti na njihovi kmetiji. Z Bertinim domačim kruhom in potico ter izredno dobrim jabolčnikom Jožice Kresnik, po domače Blodnik iz Šmartnega pri Slovenj Gradcu, so vse TININE dobrote v kratkem času zginile s pladnjem tja, kamor so bile namenjene. Berti in Dragu so Ljubljanci obljubili, da ob prvi priložnosti "pridejo tudi na dom".

Andrej Šertel je na kratko predstavil svojo knjigo "Domače žganje". Naključje je nanoslo, da so njen prvi natis izdali prav v prostorih te banke, takrat, ko je tam še domovala založba Kmečki glas. Po končanem kulturnem programu se skozi bančna okenca ni pretakala gotovina, pač pa skozi vsako okence druga sorta žganja. Od sedmih ponujenih vrst so gostje najprej posrkali jerebikovo žganje, ki ga je večina pokusila prvokrat v življenju. Potem so se kot čebelice na paši preselili k okencu s črničevcem. Ko je zmanjkalo tega, se je roj pomaknil k brinjevcu in tako naprej. V zadovoljstvo gostiteljev ni ostalo niti kapljice. Prijetna gospa, ki se je predstavila za Ano je napol v nemščini, napol v slovenščini dejala, da še nikoli ni poskusila takšnega "edel" žganja in, da se ji še kar naprej mota po grlu prijetna aroma.

Andrej Šertel

Direktorica Magdalena Korent in direktor mag. Milan Knežević z gosti ob "Tininem" pogrinjku

Oktet "Lesna" je gostom prinesel s svojimi pesmimi pristno koroško vzdušje.

Drago Bošnjak je z ženo Berto povabil vse navzoče na "Tinine" dobrote.

Slikar Jože Kramberger z ženo, dr. Mirko Juteršek in Andrej Šertel z besedo o žganjarstvu

NEKAJ O SLOVENSKIH PRIDIGAH V SLOVENJ GRADCU

V drugi polovici 17. stoletja je spadala župnija Stari trg in z njo Slovenj Gradec pod ljubljansko škofijo. V Slovenj Gradcu je bila navada, da je pridiga eno nedeljo ali praznik v slovenščini, drugo nedeljo ali praznik pa v nemščini. Takratni slovenjegraški meščani so leta 1697 poslali ljubljanskemu škofu pritožbo, da njihov župnik mag. Blaž Josip Killer pridiga v mestni cerkvi sv. Elizabete večkrat v slovenščini kot v nemščini. Slovenščino so imenovali kmečki jezik. V pritožbi so napisali, da jim župnik s takšnim početjem krati versko tolažbo in hkrati razveseljuje kmete, ki jim večkrat že prej oznani s prižnice, da bo naslednjo nedeljo pridigal v slovenščini. V mestni cerkvi so želeli samo nemške pridige, češ slovenske pa naj ima župnik naokrog po podružnicah in v Starem trgu.

Škofijstvo je pozvalo župnika Killerja, naj se za takšno svoje obnašanje opraviči. V obširnem odgovoru je župnik odgovoril: "Ni res, da bi imel več slovenskih kot nemških pridig. V dnevnik beležim dan za dnev svoja opravila. Kar je v njem zapisano, lahko potrdim s prisego. Ljudem ne morem braniti, če rajši poslušajo moje pridige, kot pridige drugih. Meni je vseeno, ali pridigam slovensko ali nemško. Jaz gledam le na to, kako bi komu bolj koristil." Na koncu svojega zagovora zapíše župnik Killer še naslednje: "**Če pa naj bi se nikdar ne pridigalo slovensko, zakaj se potem imenuje to mesto Slovenj Gradec.**"

O škofovski vizitaciji v Slovenj Gradcu dne 10. julija 1734 je slovenjegraški mestni magistrat navedel med raznimi drugimi prošnjami tudi to, da naj bi bila v cerkvi sv. Elizabete vsak praznik in vsako nedeljo nemška pridiga, slovenska (takrat

imenovana Carniolica) pa naj bi bila ali zjutraj ali pa v špitalski cerkvi. Magistrat je še prosil vizitatorja, naj ima subvikar krajše pridige. Tedaj je v Slovenj Gradcu služboval že 21. leto subvikar Vincencij Schucotnig, rojen v Gornjem gradu. Na splošno je bil v vizitacijskem zapisniku, zaradi vnetega opravljanja dušno pastirske službe, pohvaljen.

Ob tej priložnosti pa je subvikar Vincencij Schucotnig ovadil vizitatorju nekega Slovenjegračana Franceta Petra, češ, da se šušlja o njem, da ima takšno molitveno knjigo, v kateri je polno pohujšljivosti in vraž. Vizitator mu je naročil, naj poskuša od Franceta knjigo dobiti in, če je v njej res kaj takega, naj mu je ne vrne, temveč sežge. France Peter je imel najbrž Kolomonov žegen.

Zanimivo je tudi vizitacijsko poročilo z dne 10. julija 1762, ki omenja preobremenjenost župnika Josipa Brankoviča s

pridigami. V soglasju s sodnikom in slovenjegraškim magistratom je imel opustiti pridige na praznik sv. Matije, na velikonočno popoldne, na velikonočni ponedeljek, na praznik sv. Filipa in Jakoba, na binkoštni ponedeljek, na praznik sv. Janeza Krstnika, sv. Petra in Pavla, sv. Jakoba, sv. Jerneja, sv. Mateja, sv. Mihaela, sv. Simona in Juda, na vernih duš dan, sv. Tomaža in na dan nedolžnih otročičev. Prav tako je smel nemško pridigo nadomestiti s slovensko na tiste nedelje, ko imajo starotrški kurati duhovna opravila pri podružnicah. To zaradi tega, ker je takrat v cerkvi sv. Elizabete navzočih malo ljudi. Namesto v nemščini naj pridiga slovensko, da se ljudi, ki ne znajo nemško, ne pušča brez duhovne hrane.

Viri: ČZN, 1922

Andrej Šertel

Še o zadnjem volku na Pohorju

Na članek "Zadnji lov na volkove na Pohorju" se je oglašil takratni višji lovski nadzornik Ožbalt Fajmut iz Legna pri Slovenj Gradcu. Uredništvo Viharnika je njegovega dopisa veselo in ga v celoti objavljamo:

Vlada ljudske republike Slovenije je leta 1949 izdala odlok o gojitvenem lovišču na Pohorju. Za upravnika lovišča je bil izbran Karel Golčman iz Oplotnice. Lovišče so razdelili na lovske revirje: Mala kopa, Hudi kot, Mislinja, Rakovec ... Skupno je bilo 10 lovskih revirjev in vsak je imel lovskega čuvaja. Kontrolirali smo jih trije lovski nadzorniki. Vsak mesec smo imeli ob plačilnem dnevu skupni sestanek na upravi v Oplotnici. Lovci so morali oddati tudi poročilo za pretekli mesec.

V letu 1953 so lovci iz mariborskih revirjev poročali, da so našli tu in tam raztrgano divjad. Osumili smo klateške pse. V mrhovino smo nastavili cianovodikove ampule. Ker volk nima rad mrhovine, je bilo vse brez uspeh. Organizirali smo skupni lov s čakanjem na stečinah. Kljub temu še vedno nismo vedeli, s katero vrsto zverjadi imemo opravka. Medtem so lovci poročali o vedno več raztrganih ovac po planinskih pašnikih in celo o razmesarjenih psih na verigah, ki so jih imeli po gorskih kmetijah.

Prvi volk je padel pri Tinčevi bajti, v revirju Močnik na Velikem vrhu. Poslali smo ga na pregled preparatorju Viktorju Herfoldu v Ljubljano. Sklenili smo, da volka s Pohorja iztrebimo. Nabavili smo več sto metrov raznobarnih krp in jih napeli okrog gosto zraščanih gozdnih kultur. Namestili smo jih okrog 70 cm nad tlemi in je izgledalo kot na bencinskih črpalkah, kadar zaprejo vhod. Te raznobarne krpe volk nikoli ni prekoračil. Gonjači so šli v kulturo in volka iz nje spodili na kraj, kjer veriga iz krp ni bila sklenjena in kjer ga je čakal lovec. Bolj uspešni smo bili pozimi, ker smo po sledovih ugotovili ali je volk šel iz kulture ali ne. Vse to smo

Višji lovski nadzornik Ožbi Fajmut

počeli v največji tišini in z natančnim pregledom sledi.

V zimi 1954/55 smo opravili velik pogon na volkove in prosili za pomoč lovce sosednjih lovskih družin. Naročeno nam je bilo, da si vzamemo seboj večjo količino hrane in toplo obleko. Eni smo šli s smučmi, drugi s krpji. Zbirno mesto je bilo v bližini kočice na Pesku. Vsak lovec je moral v svojem revirju

iskati sledi in kjer smo jih našli, smo se usmerili za njim. Lov je trajal sedem dni. Prenočevali smo na planinskih kočah, kjer smo se posušili, najedli.

Planinske postojanke takrat seveda niso imele telefona in domači sploh niso vedeli, kje smo. Moja žena Vida je šla po petih dneh dve uri daleč vprašat Marijo Založnik, ženo Kohovega Lojza, če ona morda ve, kje se nahajamo. Ker tudi Lojza še ni bilo domov, sta bili obe nekoliko potolaženi. Bilo je potrebno veliko napora in strpnosti, s Pohorja pa smo jih takrat le iztrebili.

Marsikdo se je vprašal, od kot je bil volk, ki ga je uplenil leta 1954 Alojz Založnik? Neuradno smo zvedeli, da jih je pripeljal neki visoki častnik iz Sarajeva in imel volka in samico nekaj časa v obori, nakar sta mu ušla in se naselila v gojitvenem lovišču na Pohorju.

Tiste čase je dobil lovec za uplenjenega volka veliko denarno nagrado in pohvalo. Pokojni Alojz Založnik je bil svoje volčje trofeje zelo vesel.

Ožbalt Fajmut st.

Takšen je izgledal uplenjen volk

NAŠA stara mati

Pri naši hiši je živela ženska, nekoč gospodinja, potem pa preužitkarica. Rojena je bila leta 1858 pri Potočniku na Kozjem vrhu, umrla pa leta 1934. Zнала je pisati in brati.

Pri Junčku na Kozjem vrhu so se baje zbirali okoličani in se tam učili pisati in brati. Kdo jih je učil, tega jaz ne vem. Moji starši so mi pripovedovali, kako je ta stara mati doživljala post in potem veliko noč.

Skozi ves postni čas se je pri njih kuhalo, tri dni v tednu, samo dvakrat. Ko pa se je začel veliki teden, je pospravila iz postelje slamo, posteljnino pa oprala. Ves teden je ležala na golih deskah, pod glavo pa si je namesto blazine dala kamen. Tako je podoživljavala Kristusovo trpljenje. Na velikonočno soboto si je uredila posteljo spet nazaj.

Na veliko soboto je vedno na novo ozaljšala tudi bogčev kot. Zнала je narediti lepe rože iz papirja, ki jih je povila v lep venec.

Ta stara mati je tudi verjela, da se svinjam ne sme nikdar pokrmiti kaj pšeničnega. Če se je pri hiši kuhalo kaj pšeničnega, je vodo vedno dala kravam, nikdar v pomije za prašiče. Tudi pšenične otrobe je pokrmila vedno le kravam. Ker je imela za krave veliko skrb, niso bili pri hiši nikoli brez mleka.

Tudi moj ded (1830 - 1901) je znal pisati in brati. Iz Celovca je baje imel naročen slovenski časopis Mir, ki je bil kulturni in politični časopis koroških Slovencev in je prva številka izšla v Celovcu leta 1882, zadnja pa leta 1920 na Prevaljah.

Marija Božič

NA KOPAH POZIMI

Tistega dne, ko so bile le na Kopah napovedane smučarske tekme, smo se v naši družini odločili, da gremo tekmovalci. Luka je bil ves na trnih in radoveden, kakšna bo progam in kakšen bo na tekmi njegov rezultat. Prvi tekmovalci so že zapustili start in tudi za našim Luko se je pokadilo. Vzpodbujali smo ga in kot je pokazal njegov rezultat, ne zaman. **Župan občine Mislinja Mirko Grešovnik mu je za prvo mesto podelil priznanje.**

Rado Jeromel

Mislinjski jarek nekoč in danes

Tik pred vhomom v Mislinjsko dolino je nova elektrarna in spodaj niže ostanki nekdanje elektrarne bivšega lastnika Pergerja. Na desni je še danes nizka hiša, ki je bila nekoč v njej Majcenova gostilna. V njej so nekoč pogosto sedeli gozdni delavci, premzarji, gozdarji in tudi kateri od višjih gospodov je kdaj zašel vanjo. Gospodinja je pristrčno mešala slovenščino z nemščino. Imela je dve brhki rejenki, Zofko in Faniko. Še pred leti sem tukaj obiskal sorodnike teh ljudi in sicer Ivana Šmidhoferja, mojega sošolca, ki je pridno igral bobne in dromljo pri Babnikovi pihalni godbi.

Niže proti Mislinji je sredi lepega vrta hiša Poldke Bezljaj, nekdanje Pergerjeve tajnice. Svoje bogate izkušnje je s pridom uporabila pri povojnem Gozdnem gospodarstvu in vse lepo opisala v upokojeniškem almanahu leta 1994. Njena mati Regina Rihernik je bila dobra šivilja in je izučila šiviljske obrti veliko deklet.

Na levi strani je kovačnica, v kateri je po vojni veliko delal kovač Avgust Krebl. Delal je za potrebe gozdarstva, danes pa v njej tudi vse tiho. Nekaj nižje je nekdanja Verdnikova trgovina, onkraj ceste pa park zelo starih dreves. Med njimi je nekoč stala tako imenovana "stara graščina", dom nekdanjih lastnikov mislinjskih gozdov: Lohningerja, Poglajna, Bonacca in Pergerja. V tej graščini so se baje

ponoči shajali duši dveh gospodov, ki sta si napovedali dvoboj na življenje in smrt. Za stavbo sedanjega gozdnega obrata so ostanki graščinskih vrtov. V tej vrtnariji je bil zaposlen vrtnar Melčoh, danes pa sejejo tam solato drugi. V nizki stavbi, onkraj ceste pod graščinskim parkom, stanujejo ljudje še danes. Nekoč je tam domoval Očko, ki je znal narediti najboljše cokle in sem s sestrami hodil k njemu po nje. Tam blizu je bil tudi mojster Škoflek, ki je znal narediti iz železa in lesa vsemogoče. Ob praznikih je bil že ob svitu v zvoniku šentiljske cerkve in tako lepo pritrkaval, da je bilo užitek poslušati.

Velika stavba zapadno od vrtnarije je nekdanji Pergejev hlev. Še po vojni so se srečevali v tej stavbi konjarji in furmani. Ko so kamioni nadomestili konje, so iz konjušnice naredili kinodvorano. Za Mislinjčane je bila velika kulturna pridobitev. Navzdol ob cesti je bila nekoč mogočna bukova in smrekova živa meja, lepo postrizena in gosta, da je varovala sadovnjak onkraj žive ograje. Danes je ob cesti vrsta hiš, prava mislinjska ulica. Kdor koli je prišel v Mislinjo kot delavec ali upokojenec, je za novo hišo zasadil lopato in ni šel več iz kraja.

Skladišče za hlodovino je bilo nekoč pravo mravljišče. Mrgolelo je delavcev in vprežne živine, les so dovažali s kamioni in iz Mislinj-

skega jarka z vagončki. Tu so se premzarji zbirali ob električni lokomotivi že zgodaj zjutraj in se vsak na svojem vagončku odpeljali navzgor proti Komisiji. Tudi prebivalcem Mislinjskega jarka so prevažali živež iz trgovin, navzdol pa razen lesa tudi zdravilna zelišča pridnim nabiralcem.

V sodarni onkraj reke so izdelovali sodčke kot embalažo za različne drobne izdelke tovarnam. Največ so jih potrebovali v livarnah, kjer so izdelovali šebre. Pod Covnarco, ob kateri raste mogočna lipa, je mogočna žaga, ki je bila nekoč na vodni pogon, vrsto let pa je že modernizirana, le kakšen gater je še morda iz nekdanjih časov.

To so spomini na Mislinjski jarek, na ljudi, ki so tam živeli in na velike skladovnice hlodovine. So spomini na drče, po katerih so k železnici spravljali les, na sekače, furmane in na žene, ki so otovorjene z nahrbtniki nosile iz doline življenjske potrebe za svoje družine. Tu so se rojevali, ženili, možili, delali in umirali. Bili so skromni in za tiste čase zadovoljni. Poročali so se večinoma v krogu svoje soseske in nekateri priimki, kot npr. Založniki, Grosi, Odri, so zelo pogosti. Danes je v Mislinjskem jarku, v primerjavi s prejšnjimi leti, tako zelo mirno in odmaknjeno.

Jože Krajnc

VELIKA NOČ MINISTRANTA

Otroška leta so bila kljub revščini, ko ni bilo denarja niti za šolske, tedaj zelo skromne potrebščine, lepa. Nisi vedel, da bi bilo lahko boljše. Tablica in kamenček za pisanje, pozneje nekaj zvezkov in čitanka, ki si si jo izposodil v šoli, tanka oblekica in na nogah lesene coklje, tudi pozimi, je bilo vse premoženje šolarja po prvi svetovni vojni. Takšnih ubogih šolarčkov nas je bilo največ. Kako sem bil vesel, ko sem dobil vabilo ministrantov, ki so to službo zapuščali, naj jih nasledim in zamenjam. Tedaj so dobivali ministranti mesečno plačilo. Cena za to pa je bila visoka za otroke, ki pač radi spijo. Vstajati je bilo treba vsak dan, pozimi ob 5. uri in v globokem snegu, mrazu in burji hoditi v pol ure oddaljeno cerkev. Bilo pa je včasih tudi zelo lepo. Ti lepi časi so bili za veliko noč.

Že sam božji grob v cerkvi v obliki velike votline, kjer so gorele oljne lučke vseh barv, je bil kot v pravljici. Pogled na rimska vojaka s šlemom, helebardo in grozljivim obrazom na vsaki strani, sta vzbujala srh in spoštovanje. Lepo pa je bilo na sobotno popoldne, ko sva z župnikom šla po terenu blagoslavljati jedi. Po kosilu me je župnik, ki me je imel zelo rad, napotil z vsem, kar je rabil za blagoslovitev jedi, v pol ure oddaljeno gostilno v Mislinjo k Blazinšku. Naročil mi je, naj ga tam počakam in naj spijem dva deci vina na njegov račun, on bo prišel za mano pozneje. Važno in ponosno sem se usedel v gostilni za mizo. Iz kuhinje je prišla gostilničarka: "Kaj pa bi rad pobič?" "Gospod župnik so naročali, da mi daste dva deci vina, bodo oni plačali. Žegnovat greva jestvine v graben." Ves žarel sem od ponosa. Takoj ga je prinesla. Ko sem ga popil mi je krepko stopil v glavo in moral sem se truditi, da sem se obvladal, saj vina nisem bil vajen. Ko je prispela kočija s konjem Šimelhom, s hlapcem in župnikom, smo se odpeljali do železnice, ki je bila speljana v Mislinjski jarek. Tam smo se vkrcali v električno lokomotivo, ki jo je vodil strojevodja. Istopili smo pri kmetu in Pergerjevemu služabniku Žilcu, kjer so nas že čakala številna dekleta z velikimi jerbasi jedil. Kakor hitro se je obred končal, so dale dekleta jerbase urno na glave in jo v divjem teku pobrisale, da v nekaj sekundah ni bilo več videti nobene. Deda Žilc je dejal, da je takšna vera, da katera bo prva v teku, se bo to leto omožila prva. Potem smo sedli v hiši za mizo, kjer je bila pri-

pravljena malica in pijača, zopet vino in postne jedi. Poleg župnika in Žilca in domačih je bil navzoč še župan in lesni trgovec Jaš in njegov sin in še nekaj drugih imenitnejšev. Moral sem sedeti poleg župnika in zdelo se mi je, kakor da sedim poleg očeta. Ta me je nagovarjal: "Le jej, Jožek, in pij". Bil sem zopet zelo ponosen. Toda komaj mi je Blazinškova pijača malo izplahnela iz glave, sem že čutil to, ki sem jo popil. Še bolj pa sem bil vesel, ko mi je Žilc stisnil v dlan kovača (10 din), za kar si drugače moral delati 10 ur na dnini. Zopet smo se usedli na vagonček, ki je sam brzel nizdol do gostilnice Majcen ob železnici. V tej nizki gostilnici sva z župnikom žegnala ljudem jedi. Dekleta pa tukaj niso več bežala z jerbasi kot pri Žilcu. Ko sem šel v kuhinjo po žerjavico za kadičnico, je gospodinja nekaj govorila po nemško in mi dala pobarvano jajce za pisanko. Peljali smo se nizdol do stare graščine, k lastniku mislinjskih gozdov in žag, Pergerju. Na vrhu graščine na verandi, obdani s steklom, sva žegnala jedi Pergerju in njegovim ožjim sodelavcem. Tu pa nisem dobil nič. Danes te graščine ni več. Tako sva z župnikom prispela v kočiji v župnišče kjer sva na hodniku žegnala jedi vaščanom Šentilja. Župnik je bil izredno židane volje in mi je stisnil v dlan kovača. Medtem pa so strelci na vzpetini pod kmetom Martinom že pridno nabijali štuke (možnarje) in s strelom vabili k večernicam.

Velika noč

Ta dan je bilo treba vstati že ob petih. Zbudili so me strelci, ki so že pokali in naznanjali jutro. Tudi v stolpu je trjancil mislinjski mojster pritrkavanja Škoflek. Ob šestih se je začela procesija ob streljih in nepogrešljivi Babnikovi pihalni godbi. V cerkvi je bil lep pogled, ko so šli pri ofru okrog oltarja prvi strelci v belih predpasnikih, za njimi šele drugi ljudje. Pihalna godba pa je še dolgo po opravi luči igrala pred cerkvijo. Dan se je zaključil z večernicami, ki so bile samo zaradi petja. Z župnikom sva klečala pred oltarjem in poslušala petje na koru, dokler pevcem ni zmanjkalo pesmi. Potem pa je župnik večernice zaključil. Tako je minila velika noč, polna lepih vtisov. Tako sem prišel do nekaj svojega denarja, za knjige in zvezke, pa še materi sem dal. Na veliki ponedeljek pa sem se zopet veselil pisanke, šarklja in jajca ali redke pomaranče in v šarkelj zataknjenega dvinarskega kovanca. Ministriranje se je nadaljevalo po starem tiru in ob mesecu se je nabralo spet nekaj denarja iz plač in napitnin na pogrebih in porokah.

Jože Krajnc

MOŠKI PEVSKI ZBOR

Kope

BERNEKERJEVA PLAKETA

"Začetek delovanja moškega pevskega zbora KOPE Legen sega v letu 1983, ko so se legenski fantje začeli sestajati in prepevati," tako je pripovedoval predsednik gospod Albin Naglič. Sprva so bili samo štirje, nato osem, nato dvanajst in več. Pod vodstvom župnika v Šmartnem Toneta Štekla so nato začeli resneje vaditi. Bilo je veliko pripravljenosti in dobre volje, ni pa bilo prostora za vaje.

Velikodušno je tak prostor v svoji hiši dal na razpolago član zbora Alojz Kumer, kjer so pevske vaje potekale vse do začetka letošnjega leta. MPZ Kope Legen je tako kmalu postal nepogrešljiv soustvarjalec kulturnega življenja na Legnu, kot v širšem prostoru občine Slovenj Gradec. Dopolnil in popestril je marsikatero proslavo ob raznih jubilejih v delovnih kolektivih, često pa nanese, da prepeva tudi ob manj veselih trenutkih.

Zbor je v začetku posegal po manj zahtevnih pesmih, kaj hitro se je pokazalo, da so pevci sposobni zapeti tudi kaj zahtevnejšega. Njihov repertoar je najprej obsegal v glavnem koroške narodne in umetne pesmi, drugih slovenskih pokrajin, nato pa so vse bolj posegali po Galusovih, črnskih duhovnih ruskih, dalmatinskih, v zadnjem času pa prepevajo čedalje več latinskih sakralnih. Zbor je skozi vsa leta prirejal tudi samostojne koncerte in sokoncerte z drugimi zbori. Zlasti uspešni so bili koncerti z dekliškim pevskim zborom iz Šmartnega ter dobrodelni koncerti.

Zbor je vsa leta uspešno prepeval na občinskih revijah pevskih zborov in na področnih revijah "KOROŠKA POJE", prepeval je na republiški pevski reviji Pesem – srečanje zborov slovenskih

pokrajin v Velenju in Mengšu leta 91. Večkrat je gostoval v Avstriji, Nemčiji in na Češkem in seveda širom Slovenije. MPZ Kope se je redno udeleževal tudi srečan pevec usnjarsko-predelovalne industrije Slovenije. V goste je zbor pogosto vabil zборе iz drugih krajev Slovenije in jim gostovanje vračal. Ob občasni menjavi pevcev v zboru so se menjavali tudi pevovodje: Tone Štekl, Janja Linasi, Danica Pokeršnik in Polona Krpač. Kmalu po ustanovitvi je zboru priskočil na pomoč priznani strokovnjak prof. Vrbančič iz Maribora, kasneje pa prof. Dragica Žvar iz Celja. Dali so zboru življenje in moč, da pesem pod Pohorjem ni utihnila. Nasprotno! Še naprej daje dragocen prispevek k ohranjanju in oživiljanju slovenske ljudske pesmi in tako zvesto služi slovenskemu pevskega izročilu.

V zadnjem času šteje MPZ Kope 16 pevcev, prepevajo pa že četrto leto pod vodstvom Polone Krpač. Do danes je zbor naštudiral preko 150 pesmi. Na vajah se pevci sestajajo dvakrat tedensko, kar v vseh letih pomeni okrog 150 ur resnega dela.

Kljub številnim težavam, s katerimi se sooča ljubiteljska kultura, zboru uspeva, da dosega lepe uspehe, kar pa brez izrazitega entuziazma posameznikov, veliko požrtvovalnosti in dobre volje ne bi bilo. Zato smatramo, da je pobuda za Bernekerjevo plaketo utemeljena, smo pa prepričani, da jim bo to velika vzpodbuda za naprej! Zato jim iz srca želimo, da njihov glas še naprej po naših krajih in drugod s svojim ubranim petjem razveseljuje ljudi

Viktor Levovnik

Pravi, da je srečna. To pove brez odrske narejenosti, brez šminke na obrazu, s pridihom tiste encijanove modrine na očeh, ki mu pravimo zaspanček. Vse štiri sestre imajo takšne oči po mami. Pogled, ki zaniha med zemeljskim in poduhovljenim, je iskren, da ji moraš verjeti, kar pove. Govori razločno, a hitro - pač obrtniška plat umetnosti vseh gledaliških igralcev. Za razmislek si ne jemlje časa. O vsemu, kar reče, razmisli že prej.

Spregovoriti s srečnim človekom je sreča. Ne srečaš jih na vsakem koraku. Zna pritegniti, da se te sreče nalezesh še sam. Zakaj ne, saj zna med svojim nastopom potegniti za seboj polno dvorano.

Leta 1968 je diplomirala na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. Mnogi igralci se sploh ne potegujejo za diplomo. Jerica jo ima, čeprav za gledališkega igralca ni toliko pomembna kot v drugih poklicih. Za svoj poklic se je odločila z lahkoto. V gimnaziji na Ravnah je imela odlične profesorje. Rada se jih spominja in jim je še danes hvaležna. Profesor Janez Mrdavič ji je pri pouku slovenščine dal veliko. Ni je naučil samo pravilne slovenščine, odkril ji je tudi njeno estetsko vrednost in še vrsto temeljnih osnov iz filozofije, estetike in sociologije. Iz tistih časov je ostalo v njej tudi nekaj duha pokojnega dr. Franca Sušnika, ki je takrat še ravnateljaval gimnaziji.

Jerica mnogo raje govori o preteklosti kot o sedanjosti in prihodnosti. Po tem ugameš, da je v tistih popoldanskih letih, ko se začne človek nagnosko spominjati svojega dopoldneva.

Bodejo jo socialne krivice, ki so jo prizadejale že v otroštvu. Prepričana je, da jo je zaznamovalo že dejstvo, ker ni imela očeta. Bil je terenc, kot so takrat rekli partizanom, ki so delovali v svojem domačem okolišju. Enajstega januarja 1945 je prišel z njim domov mlad partizan Jurček, ki danes kmetuje nekje v okolici Celja. Preoblekel naj bi se in nahanil, a je medtem iz smeri Podgorja prišla nemška patrolja. Jurčka so skrili v dimnik, oče pa se je pri zadnjih vratih pognal navzdol do potoka Jenina in po njem do bližnjega gozda. Ni uspel - prej ga je zadelo ob samotnem drevesu, ki raste še danes. Jerica verjame, da je takrat jokala v materinem trebuhu in v njo žalovala. Nikdar v življenju ni videla svojega očeta, saj se je rodila natanko tri mesece po njegovi smrti. A čudno: nešteto krat je o njemu sanjala v svoji mladosti. Vedno ga je nekdo ogrožal, branila ga je, a v vsakih sanjah so ji ga ubili.

Jerica prizna, da je zelo čustvena. Ob tragičnih dogodkih se hitro razčustvuje in razjoče. Sledovi globokega doživetja ostanejo v človeku, pravi. Vendar se iz hudih stvari v življenju moramo naučiti tudi kaj dobrega.

Iz svojega otroštva se rada spomni "furnanov", ko so mimo Bučineka vozili les. Ker je bila pri njih gostilna, so se pri njih vedno ustavljali in ob kozarcu vina malicali. Jerica je bila vedno z njimi. Dali so ji malice, klicali pa so jo Tevžek. V osnovno šolo je hodila v Šmiklavžu, sicer pa je, kot vsi kmečki otroci, pasla štiri do šest krav.

Zelo dobro se spomni velike gospojnice, ko je imela babica god. Takrat, 15. avgusta, je pri Mariji na Homcu "lepa nedelja". Mati je popeljala k maši vse tri hčerkice. Jerici je sešila

Jerica Mrzel

novi krilo. Bila ga je vesela, med vsemi se je počutila najlepšo. Odšle so navzdol med pokošeni travniki in po mostičku čez Jenino naprej po polju. Bil je vroč avgustovski dan, trava je venela že dopoldne. Ob robu gozda so

bredle skozi goščavo volčjih češenj, ki so bile nabrekle in so se bleščale od zrelosti. Mati jih je opozorila, naj se jih ne dotikajo, ker so strupene. Skozi gozd, ki porašča rahlo dvignjen hrbet Mislinjske dobrove, je bilo prijetno hladneje.

Ob vznožju Homca, kjer se začne steza dvigati navkreber proti cerkvi, so na smolnatih koreninah smrek sedeli berači. Eni zabuhli in redeče obrobjenih oči, drugi suhi in začrneli v obraz. Čez svoje lopatate dlani so potegovali oguljene krogle rožnega venca. Večina moških je gledala mimo romarjev kot bi molili k smrekam, ženske pa so bile obrnjene proti stezi.

Z materjo so postale. Vsaki je dala v roko dva kovanca - enega za berače in enega za v cerkev. Trezka ga je položila na krilo ženski z zajčimi ustnicami. Marjana ga je spustila v klobuk moškemu z močno pošitimi hlačami. Jerica ga je namenila tistemu, ki je sedel na spodprani korenini, pa ji je nekaj roko zadržalo. Bil je položen od umazanije, kot bi ga nekdo privlekel iz hleva. Spodočka ga je pogledala in potem navzdol svoje krilo. Kakor ga je bila vesela, tako se ji je nenadoma zbudila slaba vest, ker je med vsemi obpotniki najlepše oblečena. Obrnila se je na drugo stran in spustila denar v klobuk majhnemu bradatemu možičku, ki ga je nekje že videla. Klicali so ga Lojzek. Vso poprsje je imel ovešeno s križci in bleščecimi obeski: od božjepotnih do sindikalnih in onih s partijskih kongresov ali platinjskih shodov.

Navzgor skozi gozd so bile hitro, čeprav je mati počasi prestopala čez korenine. Jasa pod cerkvijo je bila pisana od stojnic in vsi so med seboj veselo žlobudrali. Vse je bilo barvito in se leskegalo še bolj kot spodaj Lojzekovo poprsje. Bilo je smeha in denar je žvenketal po žepih in pločevinastih škatlah. Bolj so se vzpenjale k cerkvi, več je bilo lišpa in denarja. Najlepše pa je bilo v cerkvi. Vse je bilo v pozlati in škrlatnih barvah, okrog oltarja polno poštrkanih ornatov, dišav in orgeljske glasbe. Denar ni cingljaj po kapljicah v puščico kot spodaj v beraške klobuke - bankovce so tlačili vanjo. Jerica ni mogla dojeti zakaj je svet tu gori tako bogat in tako različen od spodaj. Bolj je razmišljala kot molila. Učili so jo, da je bil Jezus skromen, da je bil na strani revežev, da je socialne krivice in navsezadnje tudi napuh imenoval greh.

Medtem, ko je mama kupovala za vse štiri pest bonbonov, si je ogledovala krilo in razsodila, da se ne počuti prav nič prevzetna. Premislila je tudi, da je prej storila prav, ko si je premislila in dala denar Lojzku, ki je bil umit in imel lepo oprano srce in ne onemu umazanemu. Vsaj umil bi se bil lahko, voda je vendar zastoj. Človek si mora pač sam pomagati, kolikor more.

Nič drugače ne razmišlja Jerica danes. Večkrat pomisli, kako je mogoče, da se dogajajo

Jerica Mrzel,

nekaterim tako velike socialne krivice, ki mejijo že na zlo. Kako je možno, da se zlo tako razraste v človeku. Ljudje smo na zlo premalo pozorni, ko pa se razraste, je prepozno. Kako je bil možen tak razcvet nacizma, takšna medsebojna morija v Bosni in še mnogokje. Premalo smo pozorni na krivice in se jim ne upremo pravočasno. Ljudje zaradi svojih malih koristi čestokrat podležejo velikim packarijam.

Jerica rada izpove svoj življenjski moto: Tisti, ki smo še v zdravih letih, poskrbimo za svoje otroke, ko pridejo na svet. Vsak naj si prebere knjigo spominov slovenjegraške babice Marije Ovčar. Babičila je vsepovsod naokoli in marsikaj doživela. Vedela je, kako je rojstvo lahko najlepši dogodek pri hiši, lahko pa je tudi največja stiska. Skoraj je srečneje rodila ciganga na cesti kot marsikatera kmečka mati. Opisuje, kako so ženske rojevale na prepereli slami in tega niti ni tako dolgo nazaj, morda šestdeset let. Ženske so bile takrat ponekod manj vredne pri hiši kot domače živali.

Danes je zelo moderno kritizirati čez prejšnji režim. To ni prav! Bile so brezplačne svetovalnice za nosečnice in mlade matere, brezplačni ginekološki pregledi in patronažni nadzor nad dojenčki in podobno. Berači so izginili s cest. V domovih za starejše so našli svoj prostor, skromen, a vendar pravi za dostojno življenje z zdravniško oskrbo in dostojno smrt. Še grozljivo ime "Hiralnica" so spremenili v "Dom starejših občanov".

O samostojni Sloveniji govori Jerica z zanosom in ponosom. Dobro ve, da moraš tisto, na kar si ponosen ustvariti in imeti. Mi smo veliko ustvarili, imamo dovolj izkušenj in smo zadosti bogati. Ne smemo pa dovoliti, da se nam kaj zalomi. Revolucije so bile vendar zaradi tega, ker so ljudje težko živeli. Če bo pri nas nekaj zelo bogatih, po drugi strani pa preveč revnih, ne ve, kako bi se dogodki nekega bodočega časa lahko imenovali drugače. Če nimamo toliko denarja, da bi lahko dali upokojencem dostojno pokojnino, če morajo delavci neizplačane plače terjati s štrajkom, če bo izobrazba spet privilegij premožnih, kot je to bilo nekoč, ni dobro. S pridnim in poštenim delom obogati malokdo, pri nas pa je na nek čuden način vsak dan več bogatih, pa še sram jih ni.

Jerica omeni, kako ji je znan zgodovinar, ki mu verjamev, rekel pred kratkim: Slovenci smo danes Indijanci v Evropi. Njih pred stoletji niso prišli prekrščevati, da bi rešili njihove duše, prišli so jih oropati.

Na svetu je danes samo 15% prebivalstva, ki so lahko srečni. Mi smo med njimi, smo med tistimi, kjer ni lakote, vojne, katastrof in streho imamo nad glavo. Vendar preveč gledamo vse skozi denar. Nočemo drug drugega razumeti in niti sebi priznati, da smo vendarle dobri ljudje. Nimamo več prave zavesti, tu na Koroškem pa

velikim umetniškim impulzom v sebi, bolj so v življenju in v svoji okolici preprosti. Zato se ni treba pred nikomur počutiti manjvrednega, če si kmet ali, če živiš na deželi. Tudi ne, če se kdo čuti drugačnega ali ni s seboj najbolj zadovoljen. Povsodi velja poštenost in pogum!

Dopovedati si moramo, da ima vsak pravico do dobrega življenja. Za srečo pa je treba tudi kaj storiti, vsepovsod: v svojem okolju, v svoji družini, kjerkoli! Če gre kaj narobe, je treba znati stvari čim prej urediti. Nikoli se ne smemo pustiti, da bi kdo po nas pljuval. To je tako, kot če se približuje bolezen. Treba je proti njej nastopiti z vso resnostjo. Čemu preveč jesti, če veš, da ti škodi. Pojejte samo jabolko namesto izdatnega obroka, boste videli, kako vam bo nekaj postalo koristilo.

Hudo je, kadar doživljaš psihični pristisk. To je težka stvar, potrebno pa je najprej najti pravo pot in se je držati. Nesoglasja v družini je treba sproti razčiščevati in si upati reči, kaj nam ni všeč. Dobro je vprašati tudi partnerja, kaj je všeč njemu in se potruditi to narediti. Otroku je treba razložiti, zakaj mora hoditi v šolo. Najslabše je, zapreti se vase, tuhtati in trpeti. Za vse si je treba vzeti čas: za delo, za lenarjenje ali počitek, za pogovore, za opazovanje, za nego, za ljubezen... Potem pride sreča sama od sebe. - Jaz sem zelo srečna!

Na igralski akademiji nas je bilo prvi vpisu

bilo naklonjenih nekaj šans, ki pa sem jih znala vedno dobro izoristiti. Zdaj veliko pojem na okoli in skoraj ni kraja, kjer še nisem nastopila.

Za igro v monodrami Jaz sem gospa Marija, je Jerica prejela zlato ptico. Borštnikovo nagrado si je prislužila v drami Tako, tako... Sicer ima danes štiri Borštnikove nagrade, eno od gledalcev in tri od strokovne žirije.

Veliko je igrala tudi v filmih. Iz njih jo domačini tudi najbolje poznamo, saj je gledališče za nas preveč oddaljeno. Prvo večjo filmsko vlogo je še v času črnobelega filma igrala z Mihom Balohom in Aleksandrom Vavličem v Dekameronu. Prav tako je igrala v črnobelem filmu Suha leta, s Poldetom Bičičem. Scenarij je bil narejen po noveli naše domačinke Ivanke Hergold. Najbolj pa so se ji prilegale vloge v filmih iz dramatisiranih del Prežihovega Voranca. Od vseh se ji zdi najboljša vloga v filmu Boj na požiralniku, ki ga je režiral Janez Drozg, igrala pa je z Bertom Sotlarjem. Prežihov Voranc ji je bil vseskozi zelo blizu, z lahkoto se je vživljala v njegove like. Tudi dialekt je od vseh igralcev najbolje obvladala, saj je vseskozi živela s koroškimi ljudmi, hodila v ravensko gimnazijo, pa tudi rodni Šmiklavž je Mežiški dolini tako blizu, da vsi mislijo, da je na Koroškem.

Jerica ima svoj poklic izredno rada. Veliko dela, ker jo ljudje hočejo na vseh koncih in krajih. Pove, da se svoje sreče zaveda, saj kdo se je ne, ne ve kaj z njo početi. Ima trinajstletno hčerko Gajo in zelo ustvarjalnega moža Vinka Mündendorferja književnika in režiserja, sicer pa vnuka nekdanjega učitelja v Mežici in vnetega zbiratelja etnološkega gradiva. Ima veliko knjig, kaset in plošč. Rada hodi v kino in gledališče ter na druge prireditve, ki so ji všeč.

Za bralce Viharnika je Jerica Mrzel takoj privolila v pogovor. Tudi lani je upokojencem našega Gozdnega gospodarstva rada prišla s svojim pevskim in umetniškim programom obogatiti njihovo srečanje. O njenem nastopu so gozdarji med seboj še dolgo govorili, punstila je v njih svojo duhovno in umetniško sled. Še jo bodo povabili.

Jerica Mrzel, Ljubljanka, a še vedno naša domačinka pove bralcem Viharnika še sledeče: Zelo rada se vračam domov. Rada imam svoj kraj Šmiklavž in celo Mislinjsko dolino ter Koroško nasploh. Rada imam svoj košček domovine. Če imaš rad svoje starše, svoje domače in svojo družino, potem imaš rad tudi svojo domovino. Če imaš vse to rad, si v življenju srečen. - Jaz sem srečna!

Hvala lepa!

dober dan

sploh ne. Predolgo so nas drugi tlačili. Pesnik Anton Aškerc je bil, na primer, v Ljubljani uradnik. Leta 1901 je pri oblasti dosegel, da smo se Slovenci smeli poročati v slovenščini. Takrat smo smeli pred oltarjem prvokrat reči v materinem jeziku svoj "Da"! Tudi v cerkvi je bil liturgični obred v latinščini in je slovenski šele dobrih trideset let.

Samozavest si je nasploh treba znati pridobiti. Ko te hočejo za vsako ceno povoziti, se moraš zbrati in si reči: To znam, tole sem delal in se hkrati vprašati, kaj in kako delajo drugi in kje sem med vsemi temi jaz? Kadar vse to iskreno premisliš in če si pošten ter delaven, ti ne more nihče kaj očitati.

Zelo pomembno je, da se izobražujemo. Pomembno je poznati Galileia Galileja, Nietzscheja, tudi Prešerna, Voranca... Ni treba posegati v sam srž filozofije. Če prebiramo samo Prešernovo Zdravljico, uvidimo, kakšna genialna modrost je v tej stvaritvi. Neskončne modrosti so tudi v svetopisemskih zbirah in psalmih. Ponudili so nam jih veliki učitelji sveta, prinesli so nam luč.

V življenju sta izredno pomembni dve stvari: izbrati si pravi poklic in delo, ki te veseli in pravega človeka, če se poročiš. Vsekakor je pomembno tudi zdravje, ki ti delo omogoča. V svojem poklicu srečujem zelo veliko ljudi, od manj do izjemno izobraženih, tudi takšne na visokih položajih ali velike umetnike in znanstvenike. O vseh lahko rečem eno: Ni velike razlike med njimi. Bolj so izobraženi ali z

veliko kandidatov. Bila sem med tistimi devetimi srečneži, ki so od stošestdesetih opravili sprejemni izpit. Začela sem z minimalnimi pogoji, končala pa z odliko. Gledališko delo je poklic, ki te posesa vsega. Marsikdaj sem v svojem poklicu bila v stiski, saj so tudi v gledališču včasih velike packarije. Jaz sem šla svojo pot in začela sem peti. Nikdar si nisem mislila, da bom kdaj pela, čeprav me je petje vseskozi zanimalo. Že na akademiji sem se vzporedno vpisala v glasbeno šolo ter študirala solo petje in kitaro. Še sedaj smuknem včasih k profesorici, da se izpopolnujem. Pravzaprav sem tistim, ki so mi kdaj vrgli kakšno poleno pod noge, hvaležna, saj so me s tem spravili na samostojno pot.

Stane Sever je bil moj pedagog in sem ga izredno spoštovala. Severjeve veličine se premalo zavedamo. Skoraj vsi moški igralci takratnega časa so dikcijo povzemali za njim. Sever je spremenil dotedanji umetniški govor. Bil je velik umetnik - takšnih ni bilo prej in jih ni za njim. Bil je odličan pedagog, mene je učil umetniško besedo. Imel je navado, da ni rekel nič, kadar mi ni šlo prav, samo z roko me je ustavil in mi rekel: "Jerica, veš kaj mislim?" "Že vem, že vem,..." sem odgovorila in sva vadila naprej. Bil je nekdo, kot je bila v opernem svetu Maria Callas.

Moje prvo službeno mesto je bilo gledališče v Novi Gorici. Tam sem se počutila zelo dobro. Čez leta sem se preselila v Ljubljano, kjer igram v ljubljanski Drami. V življenju mi je

Andrej Šertel

a f r i k a ²

dežela mojih spominov

(Nadaljevanje iz 2. številke)

Ko je vodič prevedel fantu moje pomisleke, češ, da ne verjamem, da je školjka tako pametna, da obdrži samo čisto vodo ostalo po odplakne, se je tudi sam narezal in nama takoj zamenjal sobo. Ampak, če gre kaj narobe, rado gre trikrat. Tudi v drugi sobi nisva imela sreče, saj je takoj crknila električna, ki je do večera niso mogli popraviti, zato so nama še enkrat zamenjali sobo, tokrat s pogledom na morje. O akbar Alah - alah je velik, pa še doplačati je ni bilo treba. Obilna večerja je potisnila na pravo mesto tudi tisti cmok iz aviona in mirno afriško noč je božal le nežni glas valov z obale pomešan s pesmijo čričkov.

Dan na plaži je hitro minil. Kopanje in sprehodi po mivki so lahko dolgi več km. Valovi toplega morja, ki ti med hojo nežno oblizujejo boste noge, ustvarjajo nepozabne občutke. Lanski september je bil tudi v Tuniziji kar precej moker, saj tam že dve leti ni deževalo, sedaj so pa imeli poplave celo v saharškem delu države. En dan sva se tudi z ženo sprehajala z dežnikom po Afriki, kar pa lahko Evropejcu počitnice le popestri, že naslednji dan pa se je morje zbristilo in umirilo, nakar je bil vsak dan bolj vroč, tako da je bilo prve dni oktobra že 34°C v senci.

Kot sem dejal, neznanje jezika, za dobro počutje v Tuniziji ni ovira. Tunizijci so silno prijazni in se zelo trudijo izpolniti vsako željo. Ko sva pred hotelsko menjalnico nekaj mencala, ker nisva razumela, kaj želi uslužbenec, ki je žlobudral po francosko, se je izza line naenkrat začulo: ključ. Seveda le številko sobe je hotel vedeti, da je lahko napisal potrdilo o menjavi denarja. Za informacijo naj povem, da dobiš za 100 DM, 65 TD (tunizijski dinar), za 1 TD, pa lahko kupiš 5 kg kruha ali 2 l vode v plastenki. Cene v trgovinah so z našimi kar primerljive, le cene osnovnih živil so mnogo nižje. Ljudje v tej afriški državi vključevajo revščini, v primerjavi s prebivalci v ostalih afriških državah, ne stradajo. Je pa dežela, ki živi le od kmetijstva in turizma, skregana s čistočo. Notranjost revnih bivališč je sicer čista, kajti vso nesnago zmečejo na ulice. Nič boljše pa z odpadki ne ravnajo tudi prebivalci bogatih vil, zato se ne smeš čuditi, če ti med sprehodom po ulici pljusne pod noge umazana voda. V zamorskih deželah se je najbolje ravnati po receptu, ki mi ga je nekoč povedal muzikant Gustl, ko je v moji družbi močno prdnil: "Najboljše ven povohaj, ostalo pa pusti", se je med smehom odrezal, med tem ko sem mu jaz omenjal neko svinjsko žival. Tu je res treba videti in sprejeti le najboljše, ostalo pa pozabiti.

Tunizijci turiste zelo cenijo, saj se zavedajo, da je razvoj dežele odvisen predvsem od njih. Zato ni naključje, da zelo dobro poznajo države, iz katerih prihajamo, pa celo imena nekaterih državljanov. S temi podatki te nadlegujejo povsod, v trgovinah in na sprehodih. Tako naju je nekoč, med sprehodom po plaži dohitel velik slok črnece in pričel razgovor nadlednje vsebine:

"Guten Tag!" naju je imel za nemško govoreča turista.
 "Dober dan!" sem mu odzdravil v slovenščini.
 "Ček?" Ne nisem Čeh. Slovenija je moja dežela.
 "Aaa, Ljubljana?" Ja. Kaj pa on ve, kje so Prevalje.
 "Schöne Stadt!" Nisem vedel ali misli mesto ali državo.
 "Prezident Kocan ist big!" Je uporabil tudi angleščino.
 "Ne, ni velik, vendar dovolj velik za Slovenijo," sem mu odvrnil.
 "Gut prezident!" je vztrajal.
 "Ja. Dober predsednik je." Če se s tem strinjate tudi v Tuniziji.
 "Dobrodošli!" je dejal po krajšem premisleku to, kar bi nama moral izreči na začetku snidenja.
 "Hvala!" sem bil vesel pravilno izgovorjene dobrodošlice.
 "Nazvidenje!"
 "Nasvidenje, prijatelj!" sem zaklical za njim, ko je odhitel po pesku s tistimi velikimi podplati, da sem mu kar zavidal, ker se mu

ni udiral pod nogami. "Ga je pa tudi pol manj skupaj, kot tebe," me je zbadljivo potolažila žena, ker sem še vedno opazoval njegov lahkotni tek, za kar ji pa nisem bil hvaležen in sem raje obrnil pogovor v drugo smer. Ves poten sem ji pripovedoval, kako dobro vodo sem pil takrat, ko sem še vozil gozdnega tovornjaka in se kjerkoli v naših planinah odžegal s studenčnico, ki je mezela izpod skal. Žena je samo poslušala, nato pa zavila v prvo trgovinico. Tam je pokazala na polico s plastenkami vode, nato pa še na hladilnik ob steni in kmalu sem imel v rokah krasno mrzlo vodo francoskega porekla. Uporabila je le besedi "dober dan in nasvidenje ter 1 TD. "Nema problema," če ga nočeš narediti, ko na mizi ni zobotrebca. Z nožičkom, kupljenim v Tunisu, si jih na plaži iz naplavljenе veje narediš, kolikor hočeš, pa je. Arabščina Egipčanov se razlikuje od tunizijske, vendar ne toliko, da me trgovec ne bi razumel, ko sem mu odšteval dinarje v njegovem jeziku. Vahid, tnen, talata, arba, hamsa, seta, saba, tamaniya, tesa, ašara, to so osnovne številke. Aparā, ašarin, teletin itd., do mea, ki pomeni št. 100, je pa za trgovanje že dovolj, če vemo, da zasluži plantažni delavec le 90 TD na mesec. Natakār v boljšem hotelu zasluži 200, policaj 400, doktor v državni službi pa 1000 TD. Kupovanje spominkov je lahko zanimivo, če si vzameš čas. Bogatim nemškimi turistom zelo navijejo ceno, do ostalih so pa bolj popustljivi. Meni, ki sem malo blefiral z arabščino, je prodal kamelji spominek za 5 TD, začela sva pa pri 40 TD. Plaže niso več rajske, kot piše v prospektih, kar so pa včasih nedvomno bile. Povsod je mnogo naplavljenе plastike in smeti, ki jih prinese puščavski veter. Plaže sicer redno čistijo nesnago pa raje zakopljejo v pesek, kot da bi jo odpeljali, zato jo morje zopet izliže in krog se ponovi. Vkljub temu pa breskrbno hodite bosi, kajti radi položne obale segajo valovi daleč na kopno zato je obala vedno kot umita. Na trgih je obilje južnega sadja in užitnih kaktusov vseh vrst, kar pa vsak želodec tudi ne prenese. Za take primere so v bližini taksiji, ki te zelo poceni odpeljejo v hotel, da v miru odpraviš motnje v trebuhu. Srkneš malo črničevca, skuhanega po navodilih ing. Šertela in raziskovanje se lahko nadaljuje. Žganje pa tudi sicer prav pride, saj uniči bacile, pa še razpoloženje dvigne. Na tunizijskih cestah skoraj ne srečate domačink. Te so zaprte v hišah za visokimi zidanimi ograjami, če pa že srečate ponoči kako vitko lepoticco, je pa tiste vrste deklet, ob kateri ti je lahko soproga le v napoto. Ko boste na ulici v kakem spremstvu naleteli na deklet, ki ima z rdečo kano pobarvane dlani in noge do gležnjev, pomeni, da se ji iztekajo srečni samski dnevi, kajti fant, ki je zanj odšel 30 kamel, jo že čaka, da ji bo zagrenil življenje, česar pa ona ne ve, ker so tam pač drugačni običaji kot pri nas. Turistom je danes res lepo. Tako, kot so prijazne stewardese v letalu, so prijazni tudi hotelirji, saj poskušajo ugoditi vsem turističnim muham in ugajati na vsakem koraku. Ko sem ženi omenil, da bi se mi tudi doma prileglo, če bi našel na postelji vsak večer na drugačen način zloženo pižamo, kot je to počenjala najina sobarica, je zamrmrala skozi zobe, da bi jo za drugega "deda" v splanici tudi ona.

Marjan Čuješ

(nadaljevanje prihodnjič)

Bosih nog naokrog ...

Po sledih I. svetovne vojne

Posledice vsake vojne se občutijo še desetletja, včasih tudi celo stoletje. Da se zacelijo vse rane, in pozabi vso gorje, ki ga vojna pusti za sabo, morajo miniti cela generacijska obdobja. Od prve svetovne vojne leta 1914 - 1918 je minilo že osem desetletij, in starejši ljudje se je še vedno spominjajo, čeprav se ni mogla primerjati drugi, ali sedajni vojni po svoji krutosti in grozotah. Pa vendar je tudi ona puščala za sabo družine brez očetov in sinov, domove brez gospodarjev, ter žalujoče vdove in sirote. Marsikateri pa se je vrnil domov pohabljen in zaznamovan za vse življenje. Tudi Razboru ni prizanesla, saj baje ni bilo hiše, da ne bi bila imela sina ali moža v vojski nekatere celo po dva ali tri, in mnogi od njih se niso nikoli vrnil.

Na Razborškem pokopališču, pri vhodu na levi strani, je na pokopališčni zid vzdignjena spominska plošča padlim in pogrešanim Razborčanom v prvi svetovni vojni. Tam so zapisana imena starih Razborških rodov, kot so Šumah, Lesnik, Potočnik, Podstenšek, Kavnik, Slivnik, Goličnik in tako dalje. Nekatere teh rodov so že izumrle, nekatere pa so se iz Razbora izselile. Od večine pa ne teh domovih živijo in gospodarijo že njihovi vnuki in pravnuki. Tudi moj oče je moral takoj po napovedi vojne oditi, ter je doživljal ta težka leta na Ruski fronti nekje v Karpatih. Spominjam se še njegovega pripovedovanja o trpljenju, mrazu in pomanjkanju ter o železni disciplini, ki je še držala skupaj že razpadajočo monarhijo. Zaradi njegovega pripovedovanja sem se že v svojih šolskih letih večkrat ustavil pred tem spomenikom, čital imena na njem ter premišljeval, da sem imel srečo, ker se mi je oče živ in zdrav vrnil domov. Še ko danes berem obledela imena na spomeniku, se vedno spominim družin, katerih imena so vklesana na njem, in katerih sorodnike in potomce sem še sam poznal. Padel je Jurij Slivnik - mladi gospodar Končeve domačije, v spodnjem Razboru. Padla sta dva Stablovska sinova - Gregor in Mihael Šumah, nadalje dva Roneča sinova - Filip in Valentin Potočnik, padel je Vrhovski sin Anton Podstenšek in tako dalje.

V zahvalo in posvetilo pa so jim zapisali na spomenik: "Ljubezen vas je gnala za domovino v boj. Ker tuja zemlja vas zdaj krije, v zahvalo Bog vam daj sveti raj." Kakšna zmota in prevara za mlade fante in može, katerih večina ni nikoli prej prestopila meje domačega kraja. Za njih so bile domače njive travniki in gozdovi edina domovina, ki so jo poznali in ljubili, pa so morali prelivati kri za brezkončne ruske planote, gozdove Karpatov, ter strme in kamenite bregove Doberdoba.

To je bila stoletja dolga usoda slovenskih fantov in mož, da so se vedno morali boriti na tujih tleh in za domovino ki jim je bila tuja. Še sam sem bil mnogo pozneje, v drugi svetovni vojni deležen enake usode.

Iz tistih časov mi je ostala v pomenu vesela zgodbica, ki sta mi jo pripovedovala moja starša, kako je v Razbor prišla vest o pričetku vojne. Razbor je bil že od nekdaj samostojna občina z županom in občinskim tajnikom. V tistih časih prve svetovne vojne je bil v Razboru za župana kmet Šašl iz spodnjega Razbora, občinski tajnik pa je bil Podstenšek Jožef - Vrhovnik. Občinski urad je bil baje kar doma pri tajniku, seje pa so se vršile tudi v mežnariji, ker je bil tajnik obenem tudi mežnar in organist ter pevovodja. Prave poštna povezave z mestom takrat še ni bilo, uradno pošto za občino pa je prinašal iz okrajnega glavarstva v Slovenj Gradcu poseben kurir, katerega so ljudje imenovali preprosto "Občinski pot". Do Suhega dola se je pripeljal po slabi makadamski cesti s kolesom, naprej v Razbor pa seveda peš. Iz Suhega dola v Razbor sta vodili vedno dve poti. Leva strmejša, zato pa krajša, je šla po Ronečem, desna malo udobnejša, pa daljša, pa po Prevolškem. Obe sta bili smao slaba in ozka kolovoza, po katerih se je dalo le s težavo in z močno vprežno živino pripeljati v Razbor življenjsko potrebne stvari. Ravno kjer se poti na Razbor ločita, je stala že od nekdaj ob potoku na sončni strani lesena kočica pri "Cajgarju". V njej je živela Marjeta Ravnjak - "Cajgarjeva Meta" s svojo hčerjo Ano. Bili sta to preprosti, pošteni in od sokrajanov spoštovani ženi. Posebno mati Meta, ki je bila

poznana kot dobra šivilja in kuharica, ter je poznala vse vrste zdravilnih zelišč. Njena kočica je bila poznana vsem Razborčanom kot počivališče in oddih, predno so se podali na strmo in težavno pot proti domu v zgornji Razbor ali pa v Velunjo in nemalokrat sta ponudili ljudem tudi skromno večerjo in prenočišče, če je bilo potrebno. Moja šolska pot me je vodila mimo njune kočice, zato sem ju srečeval skoro vsaki dan. Mati Meta je bila, kar sem jo poznal, precej naglušna, da sem moral vedno precej naglas z njo govoriti, zato je bila tudi sama navajena glasnega govorjenja in dostikrat je kaj tudi narobe razumela, kar pa nikomur ni škodovalo. Ko so takrat poslali iz Slovenj Gradca od oblasti v Razbor na občino "Pota" z naznanilom o vojni in mobilizaciji je pri Cajgarju vprašal mater Meto, ki je v vrtu plela, za najbližjo pot v Razbor na občino. Meta mu je pokazal levo pot po Ronečem in ga vprašala, po kaj gre v Razbor. On pa ji je odgovoril: "Mati, vojska je, vojska." Meta pa je razumela, da mu je pot preozka, ali "voska", kot smo navadno govorili, pa mu je zabrusila: "Toliko široka pa že bo, da boš ti gor prišel".

Te zgodbi, ki mi jo je večkrat pripovedovala moja mama, se spomnim vedno, ko grem mimo kraja, kjer je nekdaj stala preprosta lesena hiša. Spomnim se dveh preprostih in poštenih žena, ki sta v nji prebivali in sem ju v svojih otroških in šolskih letih pogosto srečeval. Imeli sta polno podstrešje starih slovenskih knjig, ki so me vedno neznansko privlačevale, in ki sta mi jih vedno rade posojale, če sem jih prosil zanje. Po drugi svetovni vojni je skrb za ostareli Cajgarjevi ženi prevzela naša sodelavka Štefka Melanšek s svojim možem Rudijem, gozdnim delavcem. Oskrbovala in negovala ju je do njune visoke starosti. Sedaj že obe dolgo počivata na Razborškem pokopališču. Na kraju stare lesene kočice stoji danes lepa zidana hiša, kjer živita Štefka in Rudi Melanšek s svojimi nasledniki. Rudi uživa svojo, v gozdovih zaslužen pokojnino, žena Štefka pa poleg gospodinjanskega dela skrbi še za zanimive in poučne članke o naših krajih v glasilu "Viharnik".

Tekst in slike R. Rebernik

Spominska plošča vsem padlim in pogrešanim Razborčanom v prvi svetovni vojni na Razborškem pokopališču. Na plošči je vklesanih 28 imen.

Kjer se je nekoč stiskala v breg lesena Cajgarjeva bajta, stoji danes zidana hiša Štefke in Rudija Melanška.

VIKTOR LEVOVNIK • 65- LETNIK

Le kdo ne pozna VIKTORJA LEVOVNIKA iz Selovca, ki je letos sredi marca dopolnil 65 let. Upam si trditi, da ga pozna vsaj pol Korošcev in velik del Štajercev, če ne osebno, pa po njegovih črticah in pesmicah, ki so objavljene v VIHARNIKU, v BRAZDAH ter še v drugih časopisih in revijah. Tudi v KOROŠKEGA FUŽINARJA je pridno pisal in prav v tej publikaciji mi je neka pomenljiva črtica padla globoko v srce. Potrudil sem se ga obiskati na domu, kjer so me prijazno in gostoljubno sprejeli. Sedaj sva si znanca in prijatelja več kot deset let in se občasno srečava.

Viktor mi pove, da se je rodil kot pankart kmečki dekli, ki je služila pri kmetu Lampretu na Selovcu, v tistih težkih, kriznih letih 1931, a pravi, da mu je bilo otroštvo kljub temu lepo in ima tudi lepe spomine na Lampretove, saj kruha ni stradal, kot so ga stradali marsikje pankrski otroci. Kljub temu, da je oče zapustil mater in se tudi za malega Viktorja ni brigal, se je njima le nasmehnila sreča. Mater Treziko je zasnubil Mrakov Tonč, ki je živel v Kogovski bajti in očim je rekel materi, bo pa le pob imel bajto. In moram reči, da mi je bil nadvse dober in skrben oče ter vzgojitelj poleg matere, ki je bila plemenita in nadarjena ženska. Žal, ji usoda skromnih razmer ni dopustila, da bi se izučila poklica, o katerem je sanjala in želela postati učiteljica.

Ni iz trte izvit pregovor, da jabolko ne pade daleč od drevesa. Kljub temu, da materi Treziki ni bilo dano, da bi lahko študirala, je rada zelo veliko brala ter na odrih odigrala več kot petdeset vlog, in vse to ob trdem kmečkem delu. Vse te lepe in plemenite talente je po materi podedoval Viktor. Mati narava mu je naklonila še mnogo več, da zmore upravljati mnogoštevilne dejavnosti na področju kulture in dopisništva, vse od pisanja številnih iger, črtic, pesmi, je tudi zunanji sodelavec pri Slovenski akademiji za narodopisje. Njegove globoko izražene in pomenljive besede segajo do srca. In prav zato so ga domačini in številni drugi izbrali za govornika, ko se poslabljajo farani, da jim spregovori zadnje slovo in pozdrav. To ganljivo ter častno in zahtevno nalogo opravlja že preko štirideset let, saj je v teh dolgih letih opravil veliko govorov.

Pred šestimi leti se je po svojem 42-letnem delovnem stažu v ravenski železarni upokojil. Če k temu prištejemo še naporeno pot, v prvi polovici staža, ko je šestokrat v vsakem vremenu s kolesom rinil po klancih in ridah do delovnega mesta, potem pa še doma kmetoval in zraven še veliko pisal za Koroški in Ljubljanski radio in vse, kar sem zgoraj omenil, je bil njegov delovnik res natrpan. K temu naj prištejemo še skrb za družino, ob kateri mu je bila vselej desna roka skrbna žena Jožica, obe hčerki Lilijana in Hermina sta si že ustvarili družine in dedka ter babico že osrečujejo vnuki.

Ob vsem tem pa je bil vseskozi z eno nogo na avstrijskem Koroškem, oziroma bil s koroškimi Slovenci tesno povezan na področju kulturnega delovanja. Ves čas je sodeloval s

celovško Mohorjevo družbo in pisal tudi za slovenske časopise onstran meje. Skratka, ni uredništva, kjer ne bi objavili njegovih vrstic na tej ali oni strani meje, kjer odmeva slovenska beseda. Sodeluje tudi z našimi TV hišami ter vodi in komentira snemanja: Naši kraji in ljudje. Viktorju se niso uresničile sanje po željenem poklicu duhovnika. Pa vendar mu je bilo dano, da je v življenju na področju kulture veliko naredil.

Naš Viktor sodeluje tudi na cerkveno pastoralnem področju pri raznih gibanjih, piše krajše božične igre za otroke ter jih razpošilja po farah, v adventnem času pa je na več krajih odigral vlogo sv. Miklavža. Napisal je tudi več iger za odrasle, katere v raznih krajih z veseljem sprejmejo in odigrajo. Za vse našete dejavnosti je dobil tudi lepa spominska priznanja, ki so mu v ponos ob njegovi skromnosti.

Vse to je le kratek vpogled v knjigo njegovega bogatega in obsežnega kulturnega udejstvovanja v ljubezni do domovine, v ljubezni do ljudi, ki spoštujejo naše lepe kulturne vrednote. S svojim plemenitim besednim zakladom se trudi in želi ljudi odvracati od nasilja ter medsebojnega sovraštva na vseh ravneh. Zelo srečen bi se počutil, če bi mu to vsaj delno uspelo. Predan je poštenosti in čutu do sočloveka.

Čeprav je že več let upokojen, lenarjenja in brezdelja ne pozna, le časa za njegovo udejstvovanje mu ostaja več. V svoji skromnosti se počuti srečen, da še lahko nakrmi živino in opravi lažja fizična dela ter mirno živi v svoji lično preurejeni hiški, kateri pripisuje starost 160 let, v krogu svojih dragih in tudi vnučkov. V imenu vseh, ki Viktorja poznamo, želim, da bi mu zdravje še dolgo, dolgo služilo, da bi lahko še veliko lepega in koristnega ustvaril. Še na mnoga zdrava in srečna leta Viktor, ti kličemo!

Ludvik Mori

K jubileju čestita Viktorju Levovniku tudi uredništvo VIHARNIKA.

Od leve proti desni: Viktor Breznik, zet Rudi, v sredini je Viktor Levovnik, na desni žena Jožica z vnuki.

DEVŽEJ

KOROŠKI PLESNI KLUB • SLOVENJ GRADEC

Predstavitev kluba

Koroški plesni klub Devžej s sedežem v Slovenj Gradcu deluje že štiri leta in je s svojim delovanjem že krepko v svoji peti plesni sezoni. V sodelovanju s Plesno šolo Devžej vsako leto znova poskrbi za plesno, torej kulturno in športno, opismenjevanje celotne Koroške, delovanje pa sega še v Savinjsko in na Štajersko.

V štirih letih je klub z izjemno vitalnostjo prehodil pot od začetkov do dejstva, da spadamo med pet največjih in najbolj perspektivnih klubov v državi. Naša država oziroma njeni plesalci krojijo sam vrh v tem izjemno razširjenem svetovnem športu, ki ga lahko označimo tudi za gibanje.

Klub tvorimo plesalci, starši, kvalitetni trenerji, ljudje iz najrazličnejših strok, ki predstavljamo zdrav in čvrst kolektiv z jasno zastavljenimi tekmovalnimi, športnimi, vzgojnimi in strokovnimi smotri in imamo za cilj ne le odmevne rezultate, marveč sooblikovanje mladih osebnosti, družabnost, socializacijo, športno, kulturno in turistično promocijo okolja v katerem delujemo. Plesni klub Devžej sodeluje s Plesno šolo Devžej, ki letno plesno opismeni stotine mladin in zrelih ljudi. Iz plesne šole prihajajo pari, ki prestopajo v plesni klub in pod strokovnim vodstvom trenerjev postajajo tekmovalni pari za latinsko ameriške plesne (cha-cha-cha, sambo, rumbo, passadouble, jive) in standardne plesne (angleški valček, tango, dunajski valček slow-fox, quick-step), ki nastopajo na desetih plesnih turnirjev v domovini in tujini.

V letošnji sezoni ima za treninge klub najete prostore v Kulturnem domu v Starem trgu, občasno pa še prostore I. osnovne šole v Slovenj Gradcu.

KPK Devžej - trenerji

Smo eden izmed najmlajših plesnih klubov v Sloveniji, vendar z že odmevnimi mednarodnimi rezultati, za kar imata največ zaslug najmlajša priznana trenerja v Sloveniji Matej Seigmeister in Urša Gestrin, sama nekdanj državna prvaka. Zadnje tekmovalno leto pa sta v paru dosegla nekaj vidnih mednarodnih uspehov. Bila sta finalistna na odprtih prvenstvih Danske, Nemčije in Anglije, ki štejejo za največja tekmovanja na svetu. Treninge za standardne plesne vodi tudi priznani trener in nekdanji državni prvak Franjo Kozar iz Maribora, ki je tudi mednarodni sodnik. Strokovno delo kluba vodi Aleš Pušnik.

KPD Devžej - plesalci

Kot pri vsakem športu se delo prične z najmlajšimi, kar je tudi zagotovilo za kakovostno delo v višjih starostnih skupinah. Največ parov imamo v pionirskih skupinah do 12 let (11 parov). V kategoriji pionirji D nastopa 6 parov, višjo kategorijo pionirji C, pa je v pretekli sezoni doseglo 5 parov. V kategoriji mlajših mladincev (MMC- do 14 let) imamo tri pare, v kategoriji mladincev (do 16 let imamo 6 parov) od teh sta dva višji kategorij. Pri kategoriji starejših mladincev (do 19 let) imamo štiri pare, od teh so trije v višji kategoriji. Med člani nas zastopa 1 par. Skupaj tekmuje za naš klub tako 25 parov plesalcev. V letošnjem letu so se pridružili še nekateri pari iz bivšega plesnega kluba Karmen iz Dravograda.

KOROŠKI PLESNI KLUB

DEVŽEJ

SLOVENJ GRADEC

VABI NA

DRŽAVNI KVALIFIKACIJSKI TURNIR V STANDARDNIH IN LATINSKOAMERIŠKIH PLESIH V NEDELJO, 24. MARCA 1996 V ŠPORTNI DVORANI V SLOVENJ GRADCU.

SODELOVALO BO PREKO
200 PLESNIH PAROV IZ VSE SLOVENIJE.
V ODMORIH BODO SPORED POPESTRILI
TEČAJNIKI PLESNE ŠOLE DEVŽEJ Z VSE
KOROŠKE.

SPORED CELODNEVNEGA TEKMOVANJA:

**11.00: PIONIRJI: D, C
MLAJŠI MLADINCI: C, B**

**15.00: MLADINCI, ST. I MLADINCI,
ČLANI: C**

**18.00: MLADINCI, ST. I MLADINCI: B
ČLANI: A, B, I**

KPK DEVŽEJ IZ SLOVENJ GRADCA IMA TEKMOVALCE V VSEH STAROSTNIH KATEGORIJAH. OB PODPORI ZVESTIH NAVIJAČEV IN OBČUDOVALCEV PLESA SE BODO DOMAČI PLESNI PARI POTEGOVALI ZA ČIMBOLJŠE UVRSTITVE, SAJ SO NA PREJŠNIH TURNIRJIH DOMA IN V TUJINI DOKAZALI, DA SO SPOSOBNI SEČI TUDI PO NAJVIŠJIH MESTIH.

ČAJNICA - PEČ

Meškova 8, Slovenj Gradec

Je odprta vsak delovni dan

od 15.00 - 20.00

in

v soboto

od 9.00 - 13.00

Pesnik La T'ang o čaju:

- Prva skodelica mi zmoli astnice in grlo,
- druga odpravi mojo samoto,
- tretja poišče v moji notranjosti zvezke odvečnih ideogramov,
- četrta pospešuje znojenje, da vsa življenjska pokvarjenost izpari skozi pore,
- pri peti sem že očičen,
- šesta me pelje v kraljestvo nesmrtnikov,
- sedma - oh, ne moram več.

Čatim samo še lahko sapico v rokava,
ki me nosi na Horalsan, rajске otok.

Poskusite čaj. In če vam bo všeč, uživate.

Uživajte v čudovitem svetu različnih okusov in arom čaja!

KRISTIЈAN GABERŠEK 1954 - 1996

Bilo je lepo januarsko jutro, ki je obetalo uspešen delovni dan. Tudi naš sodelavec Kristl Gaberšek se je poln delovne vneme lotil dela. V načrtu je imel postorit ta dan še veliko svojih obveznosti.

Sredi dopoldneva nas je dosegla vest o delovni nezgodi na delovišču pod njegovim nadzorstvom na Graški gori. Upali smo, da ni kaj hudega. Njegovi sodelavci pa so nam kmalu za tem to upanje vzeli in povedali bolečino in neizprosto resnico, da sodelavca in prijatelja Kristla ni več.

Splet nesrečnih okoliščin je pretrgal Kristlu nit življenja. Za njegove najbližje, sodelavce in prijatelje je tragedija še toliko večja, ker je bil Kristl poln življenja in zadovoljstva ter načrtov za prihodnje.

Neizproсна usoda nam je iztrgala sodelavca in prijatelja. Kristl je bil vedno pripravljen delati, pomagati, žrtvovati se in se razdajati v svojem delovnem okolju pri Gozdnem gospodarstvu. Prav tako je bil skrben mož in oče, ki je vzorno skrbel za svojo družino in domačijo.

Kristl Gaberšek je dopolnil komaj 42. leto življenja. Odraščal je v številni družini in že kot mladenič pomagal svojemu očetu pri delu v gozdu. Gozdu in delu v njem se je Kristl tako zapisal že v rani mladosti. Pot do njegovega gozdarskega poklica ga je vodila v poklicno šolo za gozdarje v Postojni, ki jo je z odliko končal.

Takoj za tem se je, še ne osemnajstletni fant, zaposlil pri Gozdnem go-

spodarstvu in mu ostal zvest dokler ga nam nepričakovana nesreča, ni iztrgala iz naših vrst.

Nenasitna želja po znanju ga je vzpodbujala k nenehnemu izpopolnjevanju. Ob delu je opravil delovodsko šolo, še nadaljeval šolanje in postal inštruktor praktičnega dela v gozdarstvu.

Mnogi mlajši delavci v gozdarstvu mu bodo za njegovo nesebično posredovanje znanja in izkušenj še dolgo hvaležni in se ga radi spominjali. Šolanje je še nadaljeval in dosegel poklic gozdarskega tehnika, na katerega je bil zelo ponosen. Cenili smo ga kot odličnega organizatorja dela, vedno pripravljene svetovati in pomagati svojim sodelavcem.

Gozdnemu gospodarstvu je bil vseskozi zelo pripaden, tudi v neprijaznih časih za gozdarstvo. Z dušo in srcem je bil Kristl predan gozdu in delu v njem.

V 23. letih dela v Gozdnem gospodarstvu je v organih upravljanja soustvarjal podjetje. Bil je del duše slovenjgraškega gozdarskega obrata. Kristlu smo zaupali, ga spoštovali in cenili. Poln življenjske energije je imel še mnoge načrte, ki bodo ostali, žal, neizpolnjeni v podjetju in tudi doma. Dragi Kristl!

S svojim delom in življenjem med nami si zarisal neizbrisne sledove. Vrzel, ki je s tvojim odhodom nastala, se bo med nami težko zacelila. Sodelavci in prijatelji te bomo pogrešali, še bolj pa tvoji najbližji.

Ženi Mariji, hčerka Kristini in Sergeji, očetu, sestram in bratoma izrekam v imenu sodelavcev Gozdnega gospodarstva in v svojem imenu iskreno sožalje.

Hubert Dolinšek

FRANC ŠKORJANC 1935 - 1996

Sorodniki, številni prijatelji in znanci so se na šmiklavškem pokopališču poslovili od Franca Škorjanc iz Šmiklavža, ki je bil vse življenje zvest gozdu in delu v njem. Ko se je 24. januarja 1935 leta rodil v Otiškem vrhu pri Dravogradu, se je kot petletni deček z družino preselil v Šmiklavž, kjer je vseskozi tudi živel. Po končani osnovni šoli, ko je bil star 14 let se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec najprej kot gozdni delavec, pozneje je opravljal delo revirnega vodja, skladiščnika lesa in nazadnje bil vse do svoje upokojitve merilec lesa pri kamionih. Vzljubil je

gozdarsko delo in gozd, zato mu je bil zvest vse do svoje prerane smrti.

Leta 1956 se je Franc Škorjanc poročil z Antonijo Detečnik in si tako ustvaril toplo družinsko ognjišče v katerem sta se rodili hčerki Zvonka in Zdenka. S pridnim delom in vztrajnostjo sta si morala postaviti najprej novo hišo, zatem pa še gospodarsko poslopje. Hud in težak udarec pa je za Franca Škorjanc bila smrt žene Antonije pred tremi leti.

Pokojni Franc Škorjanc je bil vseskozi delaven in priljubljen in rad je pomagal vsem, še zlasti kmetom s katerimi je živel vse življenje. Veliko zaslug pa ima prav gotovo pri izgradnji telefona v Šmiklavžu.

Takšnega kot smo ga poznali, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spomenu.

F. Jurač

FRANC SLIVNIK 1943 - 1995

Lansko jesen nas je zapustil naš sodelavec, sokrajan in dober prijatelj Franc Slivnik - Tevžnov Franc iz Razbora. Lepega jesenskega dne se ni več vrnil iz svojega lovskega revirja, ki mu je bil po upokojitvi drugi dom in za katerega je vedno vzorno skrbel. Tako je tudi tistega usodnega septemberskega jutra odšel v gozd, da bi popravil in uredil lovsko prežo. Ni je dokončal, po nesreči je padel z nje in se tako težko poškodoval, da je čez nekaj dni poškodbam podlegel. Tako mu je postal gozd, ki mu je dajal delo in kruh, pozneje pa lovsko veselje, tudi kraj, kjer se je končalo njegovo življenje. Pokojni Franc Slivnik je bil potomec dveh starih in uglednih razborskih kmetij, Radmanove in Ramške, odkoder sta izhajala njegova starša - oče Matevž in mati Marjeta. Marsikaj sta morala prestat, da sta si na svoji zemlji zgradila lasten dom. Pokojni Franc je bil drugorojeni otrok, izmed štirih v družini in je odrasčal v tistih težkih povojnih časih, ko je primanjkovalo vsega, od hrane, obleke in obutve. Kmalu se je moral spopasti z življenjem ter pomagati staršem pri obdelovanju zemlje in gradnji svojega doma. V razborski osnovni šoli je bil vzoren učenec. Ker je njegov oče znal vsa tesarska in krovška dela, se je teh

spretnosti od njega naučil tudi on. Oče ga je naučil izdelovati tudi razna orodja in pripomočke, ki so na kmečkih domačijah potrebni. Po očetovi smrti je Franc njegovo delo nadaljeval. Malo je kmetij v Razboru, kjer Franc ni pomagal pri tesarskih, krovskih in podobnih delih, kjer se uporablja les.

Okrog leta 1960 se je zaposlil pri Gozdnem obratu Slovenj Gradec. Opravljal je delo sekača ter ostala opravila, ki so v revirju potrebna. Težki delovni pogoji so ga primorali v predčasno upokojitev. Pokojnega Franca sem spoznal kot pridnega, veččega in discipliniranega delavca, ki je bil uporaben pri vseh delih v gozdu, od sečnje, spravila, pa do pogozdovanja in gojenja gozdov. Sodeloval je v našem razborskem kulturnoprosvetnem društvu in meni je ostal v lepem spomenu kot dober igralec - amater na našem domačem odru. Kot tak si je pridobil velik krog znancev in prijateljev, ki so ga spoštovali in cenili, pa tudi potrebovali njegovih uslug pri raznih domačih delih. To so pokazali s svojo številno udeležbo, ko so ga spremljali na njegovo zadnjo pot na razborsko pokopališče.

Naj bodo te skromne vrstice rajnemu Francu Slivniku kot trajen spomin in zahvala za njegovo prijateljstvo in dobra dela, ki nam jih je v življenju izkazoval. Vedno se ga bomo radi spominjali.

V imenu njegovih sosedov in sodelavcev

Rudi Rebernik

ALOJZ RAMŠAK 1933 - 1996

je Alojz nadaljeval kmetovanje. Na strmi Naveršnikovi kmetiji, kjer je zemlja težka in trda, jo je obdeloval z volmi in konji, saj na kmetiji ni poznal kmetijskih strojev, ki bi mu olajšali težko delo. V veliko oporo na kmetiji pa mu je bila žena Zofka. Ko so tako leta minevala, so mu počasi poenjale življenjske moči in načela ga je bolezen. Bolehal je in nikomer ni rad pokazal, da je bolan. Težka in neozdravljiva bolezen je opravila svoje in mnogo prezgodaj je moral umreti in zapustiti svoj lepo obdelani grunt, ob katerem je ob obilici dela našel čas tudi za druge saj je rad pomagal vsakomur. Poslavljamo se od njega z mislijo, da je zaslužil naše solze in spoštovanje in hvala mu za vse.

F. Jurač

Mnogo prezgodaj in vse prehitro je zahrbtna bolezen spredrezala korenine življenja Alojzu Ramšaku, po domače Naveršniku iz Kozjaka pri Mislinji. Na kmetiji, kjer je bilo 13 otrok, se je Alojz rodil 23. junija 1933. leta in že kot otrok okusil težave kmečkega življenja. Ko so njegovi bratje in sestre odšli z doma in si vsak po svoje ustvarili družine, se je Alojz leta 1966. poročil s Spodnjo Pajenkovo Zofko, kjer sta si spletla lepo in srečno zakonsko ognjišče. V njem sta podarila življenje trem otrokom Boštjanu, Barbari in Valeriji. Po materini smrti leta 1981

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemenšek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemenšek. Tehnični urednik: Bruno Žnideršič. Naklada: 1700 izvodov. Tisk in dovršitev: CODA PRESS, Maribor, 1996.

To številko je uredil Andrej Šertel.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje petodstotni davek od prometa proizvodov.

*Pomlad bo na tvoj vrh prišla
in čakala, da prideš ti,
in sedla bo na rožna tla
in jokala, ker tebe ni.*

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi
našega dragega sina, očeta,
dedka in brata

FRANCA ŠKORJANCA
iz Šmiklavža

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Gozdarski združenji Slovenj Gradec, Gozdnemu gospodarstvu PE Slovenj Gradec, RUJP-u, izpostavi Slovenj Gradec ter NIEROSU za pomoč. Prav lepa hvala zdravnikom in strežnemu osebju slovenjegraške bolnišnice za zdravljenje in lajšanje bolečin, pevskega zboru KOPE za zapete žalostinke, govornikom Vinku Šmonu in Avgustu Holcu za ganljivo izrečene besede slovesa ter gospodu dekanu Tinetu Tajniku za pogrebni obred.

Žalujoci: mama Viktorija, hčerki Zvonka in Zdenka, brata Janez in Tone ter sestra Joža z družinami.

*Ko živel sem, ljubil
sem vas vse, zdaj, ko
me več med vami ni,
v spominu ljubite me vi.*

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega
dragega očeta, dedka in
pradedka

RUDOLFA VAUKANA
iz Gradišča

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem za izkazano pomoč, darovane vence, cvetje, sveče in za svete maše.

Hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti. Iskrena hvala govornikom Ferdu Uršju in Stanku Hovniku za ganljivo izrečene besede slovesa, pevcem za zapete žalostinke, Janiku za odigrano Tišino in g. župniku Petru Leskovarju za opravljen pogrebni obred.

Žalujoci: otroci z družinami,
vnuki in pravnuki.

*S svojim pridnim delom
osrečiti si znal.
Pred usodo neizprosno
sam nemočen si ostal.
Nič več nasvetov tvojih ni
in stiska tvojih rok,
ostali so sledovi tvojih
pridnih rok.*

ZAHVALA

Izgubili smo nadvse dobrega in ljubečega moža,
očeta, dedka in brata

GABRIJELA GORJUPA
p.d. Strgarja, z Graške gore 16

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnji poti, mu poklonili cvetje, sveče in darovali za svete maše. Hvaležni smo zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnišnice Slovenj Gradec za zdravljenje ter patronažni sestri in dr. Sabu za nego na domu. Hvala gospodu kaplanu za pogrebni obred, pevcem za zapete pesmi in govorniku za poslovilne besede. Hvala vsem, ki so nam pomagali v teh težkih dneh, posebej pa še Cvetki Brezovnik.

Vsi njegovi najdražji.

ZAHVALA

Ob vse prerani izgubi
našega dragega moža in
očeta

**KRISTIJANA
GABERŠKA**
iz Legna

se vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in svete maše zahvaljujemo. Hvala vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih pomagali in nam stali ob strani. Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, znancem, lovčemu LD Golavabuka, sodelavcem Gozdnega gospodarstva, gasilcem, ter delavcem MNZ za spremstvo na pogrebu, govornikom za ganljivo izrečene besede pred odprtim grobom, pevcem LPZ Podgorje ter pihalni godbi za zapete in zaigrane žalostinke ter g. župniku za opravljen pogrebni obred.

Žalujoci: žena Marija in hčerki Kristina in Sergeja

*V zapletenem življenjskem
sistemu
sta živa in neživa narava
prepleteni in soodvisni,
vsako življenje ima svoj smisel,
svojo vlogo, svoj cilj.*

ZAHVALA

ob boleči izgubi našega
dragega moža, očeta in
dedija

IVANA DLOPSTA
iz Bistre

se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih pomagali. Zahvaljujemo se vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala čebelarskemu društvu Črna, hvala pevcem za zapete žalostinke in g. župniku Tonetu Vrišku za opravljen pogrebni obred.

Žalujoci: žena Franciška, sin Jože in hčerka
Fanika z družino

*Oh, kako hitro čas beži,
leto dni je že,
odkar te več med nami ni.
Zakaj si moral nam umreti?
Grob prerani ti krasimo, a
odgovora od teba ne dobimo.*

V SPOMIN

na 17. marec, ko nas je za
vedno zapustil naš dragi
sin, brat, stric in boter

RAJKO VEČKO
iz Kozjaka pri Mislinji

Ne čas ne solza nas ne moreta potolažiti. Pogrešamo te vselej in povsod. Zato živiš med nami in ne boš nikoli pozabljen. Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov vse prerani grob in mu prižigate sveče.

Za njim žalujejo: mama, ata, brata Viktor in
Janez z družinami ter nečaki Simon, Irena, Miran
in Klemen

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Motorne žage za hobby

JONSERED 2040 43.133,00
HUSQVARNA 36 50.112,00

Mot. žage za profesionalno rabo

JONSERED 625 76.870,00
HUSQVARNA 254 xp 88.435,00

Ponujamo vam:

stroje, orodja, opremo in pripomočke za delo v gozdu:

- motorne žage in rezervne dele (verige, meče, ...)
- vse vrste pil, gozdarske spreje in krede, zagozde, ...
- gozdarske škornje, čelade, zaščitne obleke in rokavice, olja in maziva
- veliko izbiro električnih orodij za domačo uporabo in orodja za delo na vrtu:
- kosilnice za travo (komposterje, motokultivatorje)
- motorne kose (z najlonsko glavo in rezilnimi noži).

**Smo pooblaščen prodajalec in serviser
motornih žag JONSEREDS
ter prodajalec in serviser motornih žag, kos
in kosilnic HUSQVARNA.**

specializirana trgovina za oskrbo gozdarstva

VERIGE 28 Z 1.530,00
VERIGE 34 Z 1.850,00
MEČ 15", 18" 3.850,00
VLEČNA VERIGA 2,5 m 3.516,00
ŽIČNA VRV Ø 10 290,00/m

NOVO

REZERVNI DELI ZA TRAKTORJE VSEH VRST IN TOVORNA
VOZILA TAM, ZASTAVA

GUME, SNEŽNE VERIGE

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE OZIROMA PLAČILA
Z ODKUPOM LESA

DOBRE STVARI OSTAJAJO

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Koroška c. 68 (Dvorec), Radlje, · tel. 0602/71 421 · fax 0602/71-239

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7
TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193
TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRETNOSTNE MERE ZA HRANILNE VLOGE OD 1. MARCA 1996 DALJE

Vloge	Na mesec (31 dni)	Na leto
Vloge na vpogled,		
tekoči in žiro računi občanov (2%)	0.17%	2.00%
Žiro računi društev (1%)	0.08%	1.00%
Depoziti nad 31 do 61 dni (T+4)	1.34%	16.96%
Depoziti nad 91 dni (T+5), (D+5)	1.42%	18.09%
Depoziti nad 181 dni (T+6), (D+6)	1.50%	19.21%
Depoziti nad 1 leto (T+7.5), (D+7.5)	1.62%	20.90%
Kratkoročna posojila za kmete,		
člane zadrug (T+15)	2.20%	29.34%
Kratkoročna posojila za kmete,		
nečlane zadrug (T+16)	2.28%	30.46%
Zakonska zamudna obrestna mera (letni T+18)		30.47%

T je temeljna obrestna mera, ki jo za vsak mesec določi Banka Slovenije trenutno kot aritmetično povprečje indeksa rasti drobnoprodajnih cen za zadnje 4 mesece.
D je devizna klavzula, ki se izračuna kot razlika med srednjim tečajem Banke Slovenije za DEM na dan poteka vezave in na dan sklenitve vezave.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zelo nas veseli in počutimo se počaščene, ker imamo vsak mesec več naročnikov. Čeprav ne zganjamo nobene naročniške propagande, je rast števila naročnikov zanesljiv znak, da najde sleherni v VIHARNIKU za sebe kaj zanimivega. Za ta cilj se v uredništvu tudi trudimo. Več zaslug kot v uredništvu pa imate vi, dragi bralci, ker nam vedno bolj korajžno dopisujete in je, z drugimi besedami povedano, vsebina VIHARNIKA pač takšna, kakršno si napišete.

Vabimo k dopisovanju vse, ki imate za bralce kaj zanimivega povedati. Zberite pogum in nam napišite kaj iz svojih doživetij ali iz pripovedovanja vaših babic in dedkov ali prijateljev. Radijske valove in televizijske slike odnese čas že tisti hip, ko jih poslušamo ali gledamo. Tiskana beseda pa je pravzaprav "večna", ostane po naših domovih in knjižnicah, kamor morajo vse naše tiskarne poslati "obvezen izvod". Tako se pod vašimi prispevki za vedno ohrani zanamcem tudi vaše ime, ker ste na takšen način pustili na svetu svojo sled. (Pred kratkim sem prebral anekdoti: Nekateri puščajo za seboj svojo sled samo takrat, kadar počepnejo.)

Prošnja: Lepo prosimo vse dopisnike, da člankov, ki ste jih namenili objaviti v VIHARNIKU, ne objavljate prej v drugih listih. To sicer ni greh, ni pa to lepo. S tem prizadenete naše bralce, ki ne prebirajo samo VIHARNIKA, temveč tudi druge časnike. VIHARNIK želi ponuditi svojim bralcem vedno sveži menu, ali po domače povedano svežo "rihto". Včasih so rekli, da postan golaž slabo tekne. Postana jed so pa takšni prispevki, ki jih že pred izidom v VIHARNIKU objavite v Prepihu, Koroškem fužinarju, Kmečkem glasu, Slovenskih brazdah, v Večeru in podobnih listih. Če se nikakor ne morete ubraniti takšni skušnjavi, zapišite isto snov za VIHARNIK

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO
SLOVENJ GRADEC
FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC
TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882, FAX 0602 41-814

DA SMO VAM BLIŽE,
KO NAS POTREBUJETE:
TELEFON

080-19-20

PRVA BREZPLAČNA TELEFONSKA ŠTEVILKA
ZA NAROČANJE OBISKA
ZAVAROVALNIŠKEGA ZASTOPNIKA.

ŽIVLJENJE GRE NAPREJ, IN MI Z VAMI

vsaj z drugimi besedami. Uvideli boste, da se vam bo samo od sebe posrečilo napisati isto stvar mnogo bolje kot prej.

Opazili ste, da je ta številka VIHARNIKA debelejša od dosedanjih. Napisali ste namreč toliko zanimivih prispevkov, da jih v normalnem obsegu mesečnika ne moremo objaviti. Zdaj je namreč še dovolj časa za branje, poleti, ko nam časa vsepovsod primanjkuje, pa bomo kakšno številko stanjšali. Tako ne bo nihče prikrajšan za obseg, ne vi in ne VIHARNIK. Bilo bi lepo, če bi lahko bila vsaka številka tako obširna. Seveda bi bili s tem stroški sorazmerno nekoliko večji in naročnina višja. Tega pa ne želimo, saj vemo, da se tudi vi s tem ne bje strinjali, še posebno upokojeenci, ki jih je med naročniki veliko. Če jim hoče v bodoče že država ožemati skromne pokojnine, VIHARNIK tega prav gotovo ne želi.

Večini naročnikom ni všeč, ker so naslovi nalepljeni ravno čez letnik in številko VIHARNIKA. Verjemite, da je tega še najmanj vesel urednik sam, ker mora večkrat poiskati katero od prejšnjih števil, pa je ravno tam čez nalepka. Upam, da so v ekspeditu na tej številki nalepili vaš naslov tja, kjer vas ne moti.

Dan žena je že za nami, do velikonočnih praznikov pa je še dobre tri tedne. Z vašim razumevanjem, ker bo prihodnja številka izšla šele po veliki noči, smo vam voščilnico napisali že danes.

Lepo vas pozdravlja Vam vdani

Urednik

PUSTNA NEDELJA V SLOVENJ GRADCU

*Po mestu so prevažali vseh vrst ropotijo:
Matjaža kralja, grofa Thurna in sodnijo,
udrihali so čez Rahtel in smučarijo,
eni so se šli slovenjegraško ginekologijo,
namesto nje pa kazali so pravo pornografijo.*